

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему:
ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи П-216
076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

Стахович О.І.

Керівник: к.е.н., доцент кафедри ПЛМ

Давидюк Л.П.

«10» червня 2025 р.

Рецензент: к.е.н., доц. кафедри ФІМ

Ткачук Л.М.

«12 » червня 2025 р.

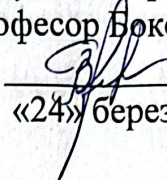
Допущено до захисту
в.о. завідувача кафедри ПЛМ
д.е.н., проф.

Боковець В.В.

«13» червня 2025 р.

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту
Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)
Галузь знань – 07 Управління та адміністрування
Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітня програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. завідувача кафедри ПЛМ
д.е.н., професор Боковець В.В.

«24» березня 2025 р.

ЗАВДАННЯ **НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ**

Стахович Олександрі Ігорівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: Організація зовнішньоекономічної діяльності
підприємства на прикладі ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

керівник роботи Давидюк Людмила Петрівна, канд. екон. наук, доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ВНТУ від «20» березня 2025 року №97.

Термін подання студентом роботи: 04.06.2025 р.

Вихідні дані до роботи: наукові дослідження, офіційні статистичні дані,
фінансова звітність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»
нормативно-правова база та наукові джерела з підприємницької діяльності

Зміст текстової частини (перелік питань, які потрібно розробити):

- 1 Теоретико-методологічні аспекти організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств
- 2 Аналіз фінансово-економічного стану ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в контексті ефективності реалізації ЗЕД
- 3 Напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на основі підвищення інвестиційної привабливості

Перелік ілюстративного матеріалу

Табл. - Динаміка доходів господарської діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», 2022-2024 рр., тис. грн.

Табл. - Динаміка витрат господарської діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», протягом 2022-2024 рр., тис. грн.

Табл. - Динаміка фінансових результатів діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», протягом 2022-2024 рр., тис. грн.

Табл. - Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», 2022-2024 рр.

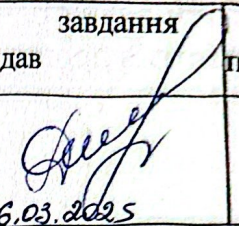
Табл. - Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», 2022-2024 рр.

Табл. - Динаміка показників ділової активності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», 2022-2024 рр.

Рис. - Динаміка оборотних активів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», 2022-2024 рр.

Рис. - Динаміка необоротних активів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», 2022-2024 рр.

Консультанти розділів роботи:

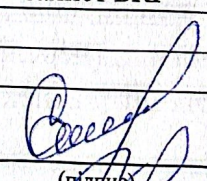
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		видав	прий.
1. Спеціальна частина	Давидюк Л.П. доцент кафедри ПЛМ	 26.03.2025	 02.04.2025

Дата видачі завдання «24» березня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

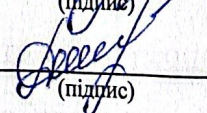
№ з/п	Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
1	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи (БКР)	24.03.2025 р	t
2	Виконання спеціальної частини БКР. Перший рубіжний контроль виконання БКР (1-й розділ БКР)	05.05.2025 р.	t
3	Виконання спеціальної частини БКР. Другий рубіжний контроль виконання БКР (2-й розділ БКР)	26.05.2025 р.	t
4	Виконання спеціальної частини БКР. Третій рубіжний контроль виконання БКР (3-й розділ БКР)	04.06.2025 р.	t
5	Нормоконтроль. Попередній захист БКР	09.06.2025р.	t
6	Рецензування БКР	12.06.2025 р.	t
7	Захист БКР	23.06.2025 р.	t

Здобувачка

(підпис)

Стахович О.

Керівник роботи

(підпис)

Давидюк ЛП

Анотація

Стахович О.І. Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему: «Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства на прикладі ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

У бакалаврській роботі досліджено теоретичні основи управління ризиками в умовах міжнародної діяльності підприємства. Визначено сутність підприємницьких ризиків, класифіковано основні види ризиків у зовнішньоекономічній діяльності, розглянуто сучасні підходи до побудови системи ризик-менеджменту. Проведено аналіз діяльності підприємства у міжнародному середовищі, виявлено ключові зовнішні та внутрішні загрози. Запропоновано ефективні стратегії мінімізації ризиків із застосуванням сучасних інструментів управління, обґрунтовано їхню економічну доцільність.

Ключові слова: *управління ризиками, міжнародна діяльність, зовнішньоекономічна діяльність, ризик-менеджмент, стратегії, загрози, підприємство.*

Annotation

Stakhovych O.I. Bachelor's Qualification Thesis on the topic: "Organization of Foreign Economic Activity of the Enterprise

The bachelor's thesis investigates the theoretical foundations of risk management in the context of a company's international operations. The essence of entrepreneurial risks is defined, the main types of risks in foreign economic activity are classified, and modern approaches to building a risk management system are examined. The study analyzes the company's performance in the international environment and identifies key internal and external threats. Effective strategies for risk minimization using modern management tools are proposed, and their economic feasibility is substantiated.

Keywords: *risk management, international activity, foreign economic operations, risk mitigation, strategies, threats, enterprise.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	5
1.1. Сутність та завдання організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	5
1.2. Процес управління розвитком зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	9
1.3. Методи дослідження ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	16
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ» В КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕД.....	25
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».....	25
2.2 Інвестиційно-технологічна динаміка розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	34
2.3. Фінансова стійкість та інвестиційна привабливість як фактор ефективності зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат».....	39
3 НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ» НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ.....	45
3.1 Розвиток зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на основі підвищення інвестиційної привабливості підприємства.....	45
3.2 Аналіз рентабельності та ідентифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	54
3.3 Формування адаптивної моделі управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	62
Додаток А (обов'язковий) Протокол перевірки кваліфікаційної роботи	63
Додаток Б (довідковий) Фінансова звітність підприємства	64
Додаток В (обов'язковий) Графічна частина.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах посилення інтеграційних процесів та лібералізації міжнародної торгівлі зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) підприємств стає ключовим чинником їхнього розвитку, адаптації до вимог глобального ринку та підвищення конкурентоспроможності. Ефективна організація ЗЕД забезпечує можливість розширення ринків збуту, диверсифікації постачальників, впровадження інноваційних технологій і залучення додаткових інвестицій. Особливої ваги дана діяльність набуває для підприємств харчової промисловості, які активно працюють на експорт.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності здійснення зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах у сучасних умовах нестабільного зовнішнього середовища, валютних коливань, змін митного та податкового регулювання. Раціональна організація ЗЕД дозволяє оптимізувати логістичні потоки, знизити витрати та підвищити якість управлінських рішень.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей організації зовнішньоекономічної діяльності Приватного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат» в контексті міжнародного бізнесу, аналізі їх впливу та розробці практичних рекомендацій для залучення іноземних інвестицій та ефективної участі підприємства у глобальних економічних процесах.

У відповідності до мети дослідження поставлені наступні **завдання**:

- дослідити теоретичні основи організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- охарактеризувати діяльність Приватного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат»;
- проаналізувати показники зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- виявити проблеми та слабкі місця в організації зовнішньоекономічної діяльності;

- обґрунтувати шляхи вдосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності та оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об’єктом дослідження є Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат», м. Вінниця.

Предметом дослідження є організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства, її структура, механізми управління, проблеми та шляхи оптимізації.

Інформаційне забезпечення і період дослідження: статут підприємства, фінансова звітність (баланси, звіти про фінансові результати), аналітичні дані щодо зовнішньоекономічної діяльності Приватного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022–2024 роки, офіційна інформація з відкритих джерел та внутрішні матеріали підприємства.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз і синтез, економіко-статистичне моделювання, метод порівнянь, експертних оцінок, графічний метод, структурно-логічне моделювання.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання результатів дослідження для удосконалення організаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності Приватного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат», що сприятиме підвищенню її ефективності, розширенню міжнародної співпраці та покращенню економічних результатів підприємства.

Апробація наукових досліджень. відбулася у формі доповіді «Особливості організації зовнішньоекономічної діяльності» на студентській науково-практичній конференції Вінницького національного технічного університету «Молодь, наука, інновації» (м. Вінниця, 2025 рік).

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та завдання зовнішньоекономічної діяльності підприємства

У сучасних умовах глобалізації та інтеграційних процесів, що охоплюють світову економіку, зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) відіграє ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств. В Україні, як і в більшості країн із перехідною економікою, ЗЕД є одним із визначальних чинників економічного розвитку, що сприяє ефективному використанню національних ресурсів, доступу до новітніх технологій, розширенню ринків збуту та залученню інвестицій.

Згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», ЗЕД — це діяльність господарських суб'єктів України та іноземних суб'єктів господарювання, яка ґрунтується на взаємовідносинах між ними, що здійснюються як на території України, так і за її межами. Серед характерних ознак ЗЕД виокремлюють багатосуб'єктність, транскордонність операцій, вплив державного регулювання, валютно-фінансову складову та підвищену економічну ризикованість.

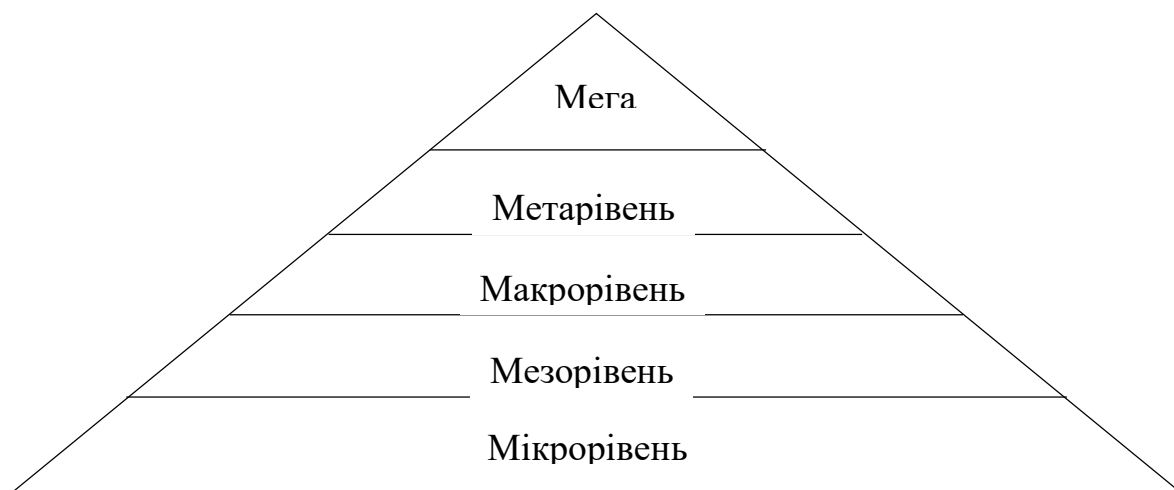

Рисунок 1.1 – Систематизація суб'єктів ЗЕД в залежності від рівня економічних відносин [6]

Рисунок 1.1 відображає систематизацію суб'єктів ЗЕД відповідно до рівнів економічних відносин — від мікро до мегарівня. Це дозволяє краще усвідомити функціональний простір, у якому підприємства здійснюють свою зовнішньоекономічну діяльність.

ЗЕД включає широкий спектр операцій, таких як: експорт і імпорт товарів і послуг, спільна підприємницька діяльність, трансфер технологій, міжнародне інвестування, створення спільних підприємств, кооперація у сфері НДДКР, а також міжнародне кредитування і лізинг. Таблиця 1.1 узагальнює основні види зовнішньоекономічної діяльності підприємств України.

Таблиця 1.1 – Основні види зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Вид діяльності	Зміст
Експорт	Продаж товарів і послуг іноземним контрагентам
Імпорт	Закупівля товарів і послуг у закордонних постачальників
Спільне підприємництво	Створення спільного підприємства з іноземним партнером
Міжнародна інвестиційна діяльність	Вкладання капіталу за кордоном або залучення інвестицій в Україну
Ліцензування, франчайзинг	Надання прав на використання інтелектуальної власності
Трансфер технологій	Передача інновацій, ноу-хау, патентів
Послуги	Консалтинг, логістика, страхування, маркетинг

У таблиці 1.1 систематизовано основні напрями зовнішньоекономічної діяльності, що найчастіше реалізуються підприємствами в умовах міжнародної співпраці. До ключових видів ЗЕД належать:

Експорт — один із найпоширеніших механізмів міжнародного обміну, що передбачає продаж продукції іноземним споживачам і забезпечує надходження валютної виручки підприємству.

Імпорт — здійснюється з метою придбання товарів, сировини або послуг за кордоном для забезпечення внутрішнього виробництва або задоволення потреб споживачів.

Спільне підприємництво — форма економічного співробітництва, що передбачає створення нових суб'єктів господарювання з іноземною участю для реалізації спільних інтересів.

Міжнародна інвестиційна діяльність — включає як залучення іноземного капіталу в українську економіку, так і вихід вітчизняних підприємств на зовнішні ринки капіталу.

Ліцензування та франчайзинг — дають змогу підприємствам комерціалізувати об'єкти інтелектуальної власності шляхом передачі прав на їх використання партнерам з-за кордону.

Трансфер технологій — важливий інструмент інноваційного розвитку підприємства, що забезпечує доступ до сучасних рішень та технологічного потенціалу інших країн.

Зовнішньоекономічні послуги — охоплюють широкий спектр нематеріальних активностей, таких як консалтинг, маркетинг, логістичні та страхові послуги, які супроводжують експортно-імпортні операції.

Загалом, наведені у таблиці види діяльності демонструють багатогранність і комплексність ЗЕД, а також необхідність для підприємства застосовувати гнучкі підходи до організації міжнародної співпраці з урахуванням особливостей кожного напрямку.

У сучасних умовах суттєво змінюється роль та місце підприємства у ЗЕД країни. На це впливає як характер внутрішньої сфери діяльності підприємства так і зовнішнього середовища. Рисунок 1.2 подає структуру ЗЕД підприємства, де зазначені основні напрямки, взаємозв'язки та типові канали здійснення зовнішньоекономічних операцій.

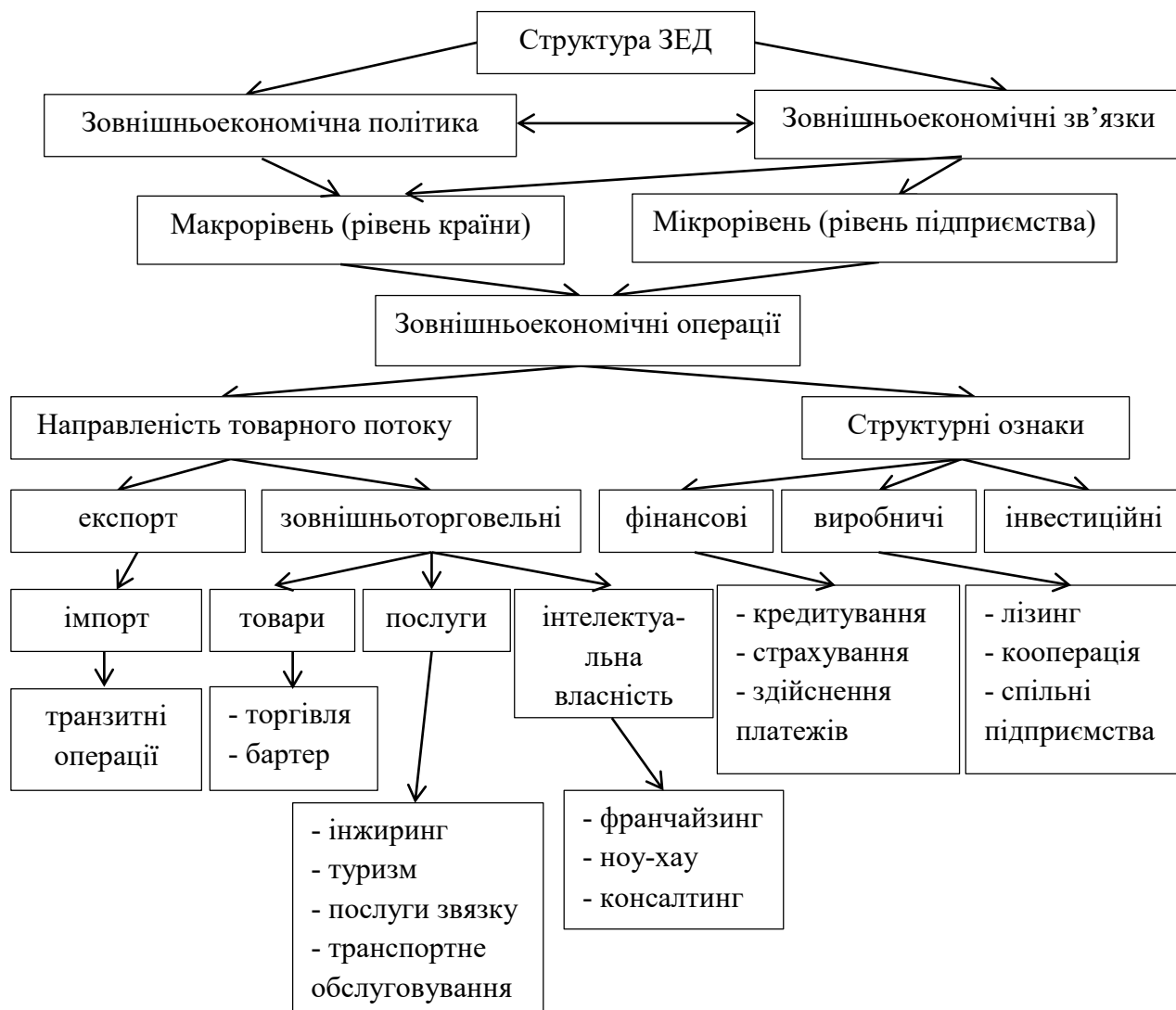

Рисунок 1.2 – Структура зовнішньоекономічної діяльності [3]

Внутрішня сфера діяльності українського підприємства визначається перехідним характером економіки країни. Вже створена визначена ринкова інфраструктура, сформовані основи нормативно-правового середовища та підприємницького клімату. Однак багато елементів ринку поки ще не можуть бути впроваджені через обставини техніко-економічного, валютно-фінансового, соціально-політичного характеру.

Варто зазначити, що сучасна ЗЕД тісно пов'язана з процесами цифровізації — використання електронного документообігу, платформ міжнародної торгівлі, блокчейну для прозорості контрактів та Big Data для аналізу зовнішніх ринків. Це виводить ЗЕД на новий рівень організації та ефективності.

Загалом, організація зовнішньоекономічної діяльності є багатовимірним процесом, який охоплює стратегічне планування, фінансове забезпечення, правове супроводження, ризик-менеджмент та логістичне забезпечення. Для підприємств України надзвичайно важливим є використання усіх можливостей, які надає міжнародне економічне співробітництво, для досягнення стійкого розвитку та посилення позицій на світових ринках.

1.2 Процес управління розвитком зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Для результативного управління зовнішньоекономічною діяльністю на рівні підприємства необхідно впроваджувати управлінську структуру, що відповідатиме специфіці та умовам його функціонування. Організаційна структура управління ЗЕД формується відповідно до завдань і цілей, які вона має реалізовувати.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства є складним процесом, що потребує комплексного аналізу ринкової кон'юнктури, пошуку потенційних контрагентів, встановлення і підтримки контактів, ведення переговорів та укладання угод. Через це структура управління має бути гнучкою, здатною оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Поняття "структура" трактується як основа, що формує каркас підприємства, поєднуючи між собою його підрозділи, служби та управлінські органи. Виділяють такі типи структур: організаційно-виробничу, управлінську, загальну організаційну структуру підприємства.

У межах підприємства функціонують системи, що виконують управлінські функції (апарат, служби, відділи), та системи, які є об'єктом управління (виробничі одиниці). Організаційно-виробнича структура відображає архітектуру керованої системи, управлінська структура — систему, що здійснює управління, а організаційна структура — зв'язок між ними.

Структура управління ЗЕД представляє собою побудову управлінського механізму у сфері зовнішньоекономічної активності, включаючи підрозділи, служби та посадових осіб, які здійснюють функції управління. Побудова апарату управління враховує потребу в горизонтальному (ланки управління) та вертикальному (рівні управління) розмежуванні.

Повний цикл управлінської діяльності охоплює планування, організацію, координацію, контроль та коригування цілей, що в сукупності формують два ключові елементи: прийняття та реалізація управлінських рішень. Саме управлінське рішення виступає ядром системи менеджменту.

У менеджменті ЗЕД управлінське рішення розглядається як вибір найдоцільнішого варіанту дій для досягнення цілей у визначеній або змодельованій ситуації. Такі рішення спрямовані на подолання завдань, які відзначаються невизначеністю, браком інформації та обмеженням у часі. За своєю природою управлінські завдання класифікуються на:

1. стратегічні (довгострокові концептуальні рішення),
2. тактичні (поточні управлінські завдання),
3. операційні (практичні управлінські процедури).

Оптимальність рішень залежить від методології їх формування, рівня компетенцій фахівців та знання економічних закономірностей. Необхідно враховувати механізми прояву економічних законів та умови, за яких вони активізуються.

Організаційна структура управління ЗЕД, як складова системи внутрішнього управління підприємства, визначається загальною стратегією фірми та її зовнішньоекономічною політикою. Стратегія виконує адаптивну функцію до ринкового середовища, тоді як структура її підтримує. Зв'язок між середовищем, стратегією і структурою є взаємозалежним: невідповідність цих елементів ставить під загрозу стабільність підприємства.

Організаційна структура управління ЗЕД орієнтована на довгострокове підвищення прибутковості шляхом ефективної інтеграції у міжнародну економіку. Її побудова має бути динамічною, тобто здатною до адаптації під

зміни зовнішнього середовища, що зумовлює зміну форм і методів управлінської діяльності.

Підприємства, що здійснюють експортно-імпортні операції, організовують управління ЗЕД у формі структурного підрозділу (відділу ЗЕД) або як окрему зовнішньоторговельну фірму. В умовах ускладнення міжнародної торгівлі, підприємства все частіше прагнуть самостійно вирішувати питання збуту і закупівель.

Зовнішньоекономічний відділ, зокрема його маркетинговий сектор, реалізує зовнішньоторговельну політику підприємства. До основних функцій відділу ЗЕД належать: маркетингові дослідження; аналіз ринків збуту і постачання; здійснення експортно-імпортних операцій; вивчення конкурентного середовища; прогнозування світових економічних тенденцій; участь у виставкових заходах; рекламна діяльність; аналіз цінової політики; інформаційно-аналітична діяльність; контрагування та документальне оформлення операцій; організація зустрічей із партнерами; планування експортно-імпортої діяльності; оцінка ризиків та фінансове забезпечення ЗЕД.

На великих підприємствах структура зовнішньоекономічного відділу може включати сектори з експорту, імпорту, документального обслуговування, реклами, виставкової діяльності та валютно-фінансових операцій.

Організаційно-функціональна структура ЗЕД залежить від численних чинників: масштабів ЗЕД, витрат, пов'язаних із зовнішніми операціями, характеру продукції, досвіду підприємства, конкурентного середовища, економічної свободи, ступеня ризику тощо. Значний вплив також мають способи виходу на зовнішні ринки – через власні представництва (прямий метод) або через посередників (непрямий метод).

У разі прямого методу функції ЗЕД виконує або зовнішньоторговельна фірма як самостійний підрозділ, або спеціалізований відділ ЗЕД. При використанні непрямого методу підприємство здійснює експортно-імпортні

операції через торговельних посередників, з якими укладаються відповідні договори, що регламентують їхні обов'язки з реалізації продукції.

Найбільш ефективна функціональна структура ЗЕД підприємств наведена на рисунку 1.3 [16].

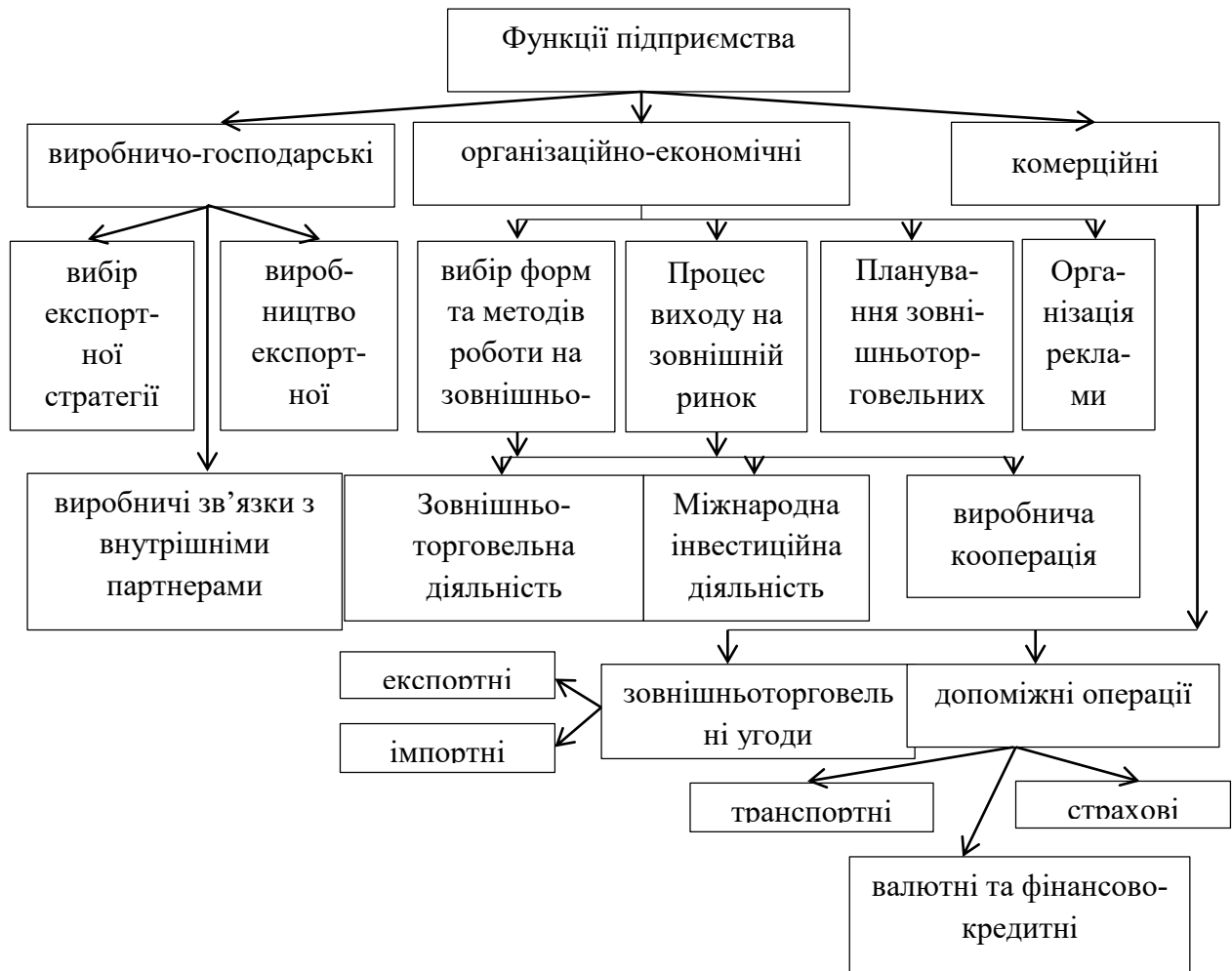

Рисунок 1.3 – Функціональна структура ЗЕД підприємства [16]

Організаційно-функціональна структура зовнішньоекономічної діяльності підприємства може зазнавати змін у процесі його реорганізації. У ході реорганізації не здійснюється припинення прав та обов'язків підприємства перед бюджетом або кредиторами, а відбувається їх передача правонаступнику або декільком новоствореним суб'єктам господарювання [18].

Ефективне функціонування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві вимагає ретельного і системного планування. Це передбачає наявність чітко сформульованої мети ЗЕД і усвідомлення ресурсного

потенціалу, яким володіє підприємство для її реалізації. У зв'язку з цим доцільно розглянути основні принципи планування зовнішньоекономічної діяльності (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Принципи планування зовнішньоекономічної діяльності

Застосування принципів зовнішньоекономічної діяльності дозволяє ефективно формулювати цілі та завдання підприємства, здійснювати моніторинг виконання запланованих заходів, а також сприяє зменшенню витрат часу та собівартості здійснення ЗЕД.

Процес управління зовнішньоекономічною діяльністю тісно пов'язаний з її цілями, завданнями, принципами та функціональним наповненням. Під ним розуміється впорядкована система взаємопов'язаних дій, спрямованих на прийняття та реалізацію управлінських рішень у межах зовнішньоекономічної активності. Центральним поняттям у цьому процесі є «управлінська дія», яка дозволяє розкрити сутність управління ЗЕД з організаційного, змістовного й технологічного погляду.

Фундаментом управлінської діяльності виступає реалізація функцій управління, що розподіляються між виконавцями відповідно до визначених обов'язків. Управлінські функції виконуються у логічній послідовності, формуючи так звані управлінські цикли – періоди, у межах яких здійснюється повна реалізація загальних управлінських функцій.

З організаційного погляду, управління ЗЕД передбачає реалізацію низки функціонально обумовлених операцій, які здійснюються у взаємодії з об'єктом управління – зовнішньоекономічною діяльністю. Вони виступають конкретними формами прояву змісту управлінського процесу. У цьому контексті управлінські операції поділяються на такі групи [21]:

- інформаційно-пошукові;
- аналітичні;
- цільовизначальні;
- розробки та вибору рішень;
- організації виконання рішень.

З технологічної точки зору процес управління ЗЕД розглядається як послідовна реалізація стадій, що базуються на впровадженні раціоналізованої управлінської технології. Технологія управління являє собою комплекс прийомів, методів і засобів впливу на об'єкт управління, що ґрунтуються на знанні закономірностей управлінських процесів та застосуванні визначених процедур.

Управлінські процедури є орієнтирами, які забезпечують послідовність управлінських дій і включають:

- діагностику ситуації;
- формулювання проблеми;
- визначення та оцінку можливих варіантів рішень;
- обґрунтування оптимального варіанту;
- обговорення та прийняття управлінського рішення;
- організацію виконання рішення;
- контроль реалізації та оцінку результатів [21].

Таблиця 1.2 – Основні стадії процесу управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства

Стадія управлінського процесу	Основні дії (процедури)	Зміст стадії
1. Підготовка управлінського рішення	- Аналіз внутрішнього й зовнішнього середовища - Пошук і обробка інформації - Виявлення та формулювання проблем, що потребують вирішення	Встановлення реального стану справ, виявлення викликів і можливостей
2. Прийняття управлінського рішення	- Формування альтернатив рішень - Визначення критеріїв ефективності - Обґрунтування та вибір оптимального варіанту	Вибір найраціональнішого шляху дій для досягнення цілей ЗЕД
3. Реалізація управлінського рішення	- Конкретизація заходів - Організація виконання - Контроль за реалізацією - Коригування рішень - Оцінка досягнутих результатів	Забезпечення виконання прийнятого рішення та досягнення очікуваних результатів

Таким чином, технологічна структура управління ЗЕД охоплює три основні стадії (таблиця 1.2):

1. Підготовка рішення – включає аналіз мікро- та макросередовища, збирання та обробку інформації, ідентифікацію та формулювання проблем.
2. Прийняття рішення – передбачає розробку альтернатив, їхню оцінку, вибір критеріїв ефективності й ухвалення найоптимальнішого варіанту.
3. Реалізація рішення – включає конкретизацію заходів, доведення їх до виконавців, організацію контролю, внесення коригувань та підсумкову оцінку результатів.

Отже, процес управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства є складною багаторівневою системою, що включає в себе цілеспрямовану взаємодію функцій, дій та процедур на всіх етапах управлінського циклу. Ефективність цього процесу безпосередньо залежить від раціонального розподілу управлінських функцій, дотримання

послідовності управлінських стадій, а також чіткості алгоритму прийняття та реалізації рішень. Використання функціонального, організаційного та технологічного підходів дозволяє забезпечити системність, адаптивність і результативність управління ЗЕД. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства на міжнародному ринку та досягненню стратегічних цілей його зовнішньоекономічної діяльності.

1.3 Методика дослідження ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Методика аналізу ЗЕД підприємства являє собою сукупність специфічних прийомів і методів дослідження, які застосовуються при обробці економічної інформації відповідно поставленим цілям, а також включає розробку системи аналітичних показників.

Здійснення аналізу ЗЕД підприємства передбачає застосування таких прийомів і методів: порівняння показників за умови можливості їх співставлення та групування, побудови аналітичних таблиць, визначення середніх і відносних величин, застосування методу ланцюгових підстановок, побудова графіків, діаграм, гістограм тощо (рисунк 1.5).

Методика аналізу ефективності зовнішньоекономічних операцій насамперед передбачає: а) загальний аналіз дохідності підприємства за рахунок зовнішньоекономічної діяльності; б) аналіз виконання зобов'язань за зовнішньоекономічними операціями; в) аналіз ефективності віддачі на кошти, вкладені в експортні операції; г) аналіз ефективності імпорتنих операцій, зокрема, у випадку їх здійснення на умовах використання кредиту.

Основні принципи методичного підходу до аналізу ефективності зовнішньоекономічної діяльності на рівні підприємств подібні до тих, що використовуються при оцінці ЗЕД на макроекономічному рівні. Визначення результативності ЗЕД передбачає обчислення системи показників економічної

ефективності шляхом порівняння досягнутих результатів із витратами ресурсів, які були спрямовані на їх забезпечення.

Складність методичних підходів залежить від ієрархічного рівня управління: чим нижчим є рівень, тим простішими є завдання аналізу та відповідні методики; навпаки, на вищих рівнях управління аналіз охоплює складніші проблеми, що вимагає застосування більш глибоких і досконалих інструментів. Рішення цього методичного протиріччя полягає у побудові факторної моделі — внутрішньо узгодженої системи узагальнених, проміжних і похідних показників, які характеризують аналізовану сферу та визначають взаємозв'язки між окремими елементами [19].

Формування факторної моделі відбувається поетапно: від вибору узагальненого показника (що відповідає критерію ефективності певного напрямку діяльності) до деталізації його складових. Спочатку виділяють показники першого рівня, які входять до формули розрахунку загального результату. Їхній склад залежить від мети аналітичного дослідження. Далі, для кожного з цих показників визначаються підпоказники другого рівня, виходячи з формул розрахунку та специфіки предмету аналізу. Оцінка здійснюється з урахуванням їхньої належності до показників, що відображають техніко-технологічний рівень діяльності підприємства та можливість подальшої деталізації.

Процедура розчленування узагальненого показника може тривати до третього рівня, а за потреби — до похідних показників, які фіксують специфіку виробничих процесів, організації, конструктивних особливостей продукції, матеріально-технічного забезпечення тощо [15]. Глибина аналізу обмежується або можливістю подальшого поділу показників, або доцільністю дослідження з огляду на поставлену мету.

Після побудови факторної моделі здійснюється оцінювання похідних показників, що слугує основою для моделювання економічних результатів.

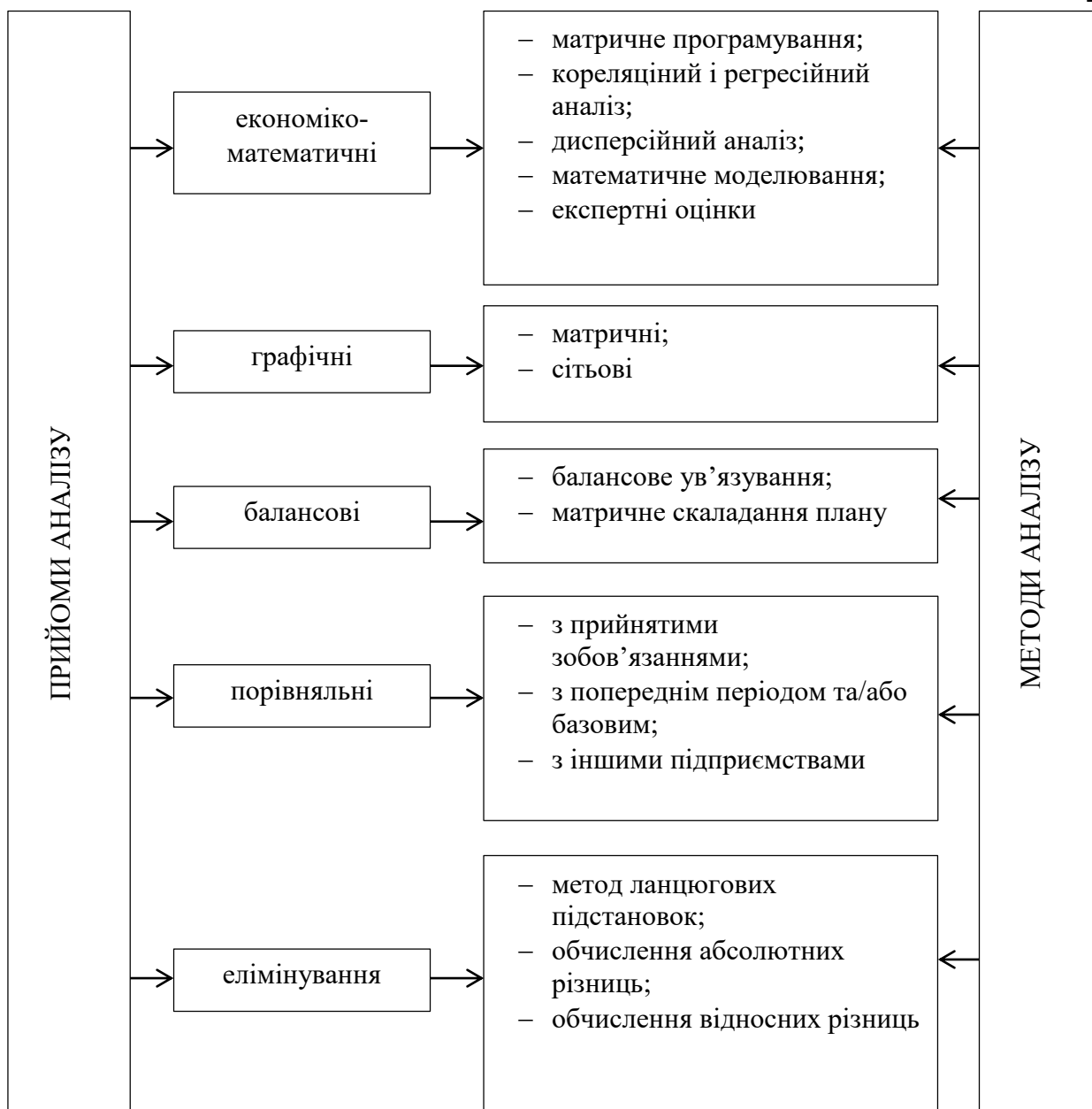

Рисунок 1.5 - Прийоми та методи аналізу ЗЕД підприємства [18]

Ключовим інструментом для виявлення впливу окремих факторів на узагальнений показник виступає метод ланцюгових підстановок, який полягає у послідовному заміщенні базових значень складових показників на аналізовані. Заміна починається з кількісних характеристик, а далі поширюється на якісні. Якщо формула включає декілька параметрів обох типів, черговість підстановок встановлюється згідно з економічною логікою досліджуваного процесу.

Варто наголосити, що побудова формул для розрахунку факторного впливу на обраний критерій ефективності ЗЕД потребує особливої уважності та аналітичної точності. Ігнорування або некоректне врахування навіть одного чинника може призвести до спотворення результатів аналізу і, як наслідок, до прийняття хибних управлінських рішень.

Таблиця 1.3 – Факторна модель ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Рівень	Показник	Вплив на ефективність
Узагальнений показник (1 рівень)	Ефективність ЗЕД (чистий прибуток / сукупні витрати)	Основний інтегральний показник, що відображає кінцеву результативність зовнішньоекономічної діяльності
Проміжні показники (2 рівень)	1. Дохід від експорту 2. Витрати на ЗЕД	Показники, які безпосередньо формують узагальнений результат
Проміжні показники (3 рівень)	1.1 Обсяг реалізованої продукції на зовнішньому ринку 1.2 Експортна ціна 2.1 Витрати на логістику 2.2 Витрати на митне оформлення 2.3 Витрати на маркетинг і комунікацію	Деталізація доходів і витрат за напрямками, що піддаються кількісному вимірюванню

Продовження таблиці 1.3

Похідні показники (4 рівень)	1.1.1 Контракти з іноземними партнерами 1.2.1 Динаміка валютного курсу 2.1.1 Транспортна відстань 2.2.1 Митні ставки та збори 2.3.1 Вартість рекламної кампанії	Конкретні фактори впливу, які дозволяють провести деталізований аналіз і виявити вузькі місця
------------------------------	---	---

У процесі аналізу ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства важливо не лише зафіксувати фінансові результати, а й виявити вплив окремих факторів на узагальнений результат. З цією метою широко використовується метод ланцюгових підстановок, який забезпечує поетапну заміну базових значень факторів на фактичні значення у складі формули ефективності. Такий підхід дозволяє визначити, наскільки суттєвим є вплив кожного з елементів на зміну загального результату.

Згідно з методологією факторного аналізу, послідовність заміни величин починається з кількісних показників (наприклад, обсягів продажів або витрат), після чого розглядаються якісні характеристики (наприклад, умови контрактів або рівень валютного ризику). У разі наявності в моделі показників обох типів, порядок їх заміни встановлюється на основі економічної логіки, що відповідає особливостям господарської діяльності підприємства.

Щоб систематизувати результати такого підходу, у таблиці 1.3 подано факторну модель ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, структуровану за чотирма рівнями:

- на першому рівні знаходиться інтегральний показник – ефективність ЗЕД, яка вимірюється як відношення чистого прибутку до сукупних витрат, понесених підприємством у процесі зовнішньоекономічної діяльності.
- другий рівень охоплює основні складові узагальненого показника: дохід від експорту та витрати на ЗЕД, які мають прямий вплив на рівень рентабельності. Третій рівень деталізації представляє конкретні економічні параметри, які формують зазначені доходи та витрати: обсяги реалізації, експортні ціни, логістичні витрати, митне оформлення, маркетингова активність тощо. На четвертому рівні подано похідні фактори, які дозволяють ще глибше розкрити вплив конкретних управлінських та ринкових умов (наявність зовнішньоторговельних контрактів, динаміка валютного курсу, транспортні витрати, митні ставки, вартість рекламних кампаній тощо).

Візуалізація взаємозв'язку цих показників відображена на рисунку 1.6, який ілюструє логіку формування рентабельності ЗЕД підприємства та залежності між окремими рівнями аналізу. Така структурована побудова дозволяє аналітично обґрунтувати зміни загального показника ефективності та виявити «вузькі місця» у системі управління ЗЕД, а також сприяє виявленню резервів підвищення ефективності, оптимізації витрат, коригуванню управлінських рішень і формуванню стратегій покращення

зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах змінного зовнішнього середовища.

Застосування такої багаторівневої аналітичної моделі дозволяє не лише виявити причинно-наслідкові зв'язки між фінансовими показниками та факторами впливу, а й оперативно реагувати на зовнішні виклики, зокрема коливання валютного курсу, зміну митного регулювання, зростання логістичних витрат чи трансформацію попиту на зовнішніх ринках.

Для забезпечення системного підходу до оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства доцільним є використання факторного аналізу, який дозволяє розглядати узагальнений результат як сукупний ефект дії окремих взаємопов'язаних економічних чинників. Такий підхід не лише надає можливість деталізувати вплив окремих показників, а й слугує основою для управлінських рішень, спрямованих на підвищення результативності ЗЕД.

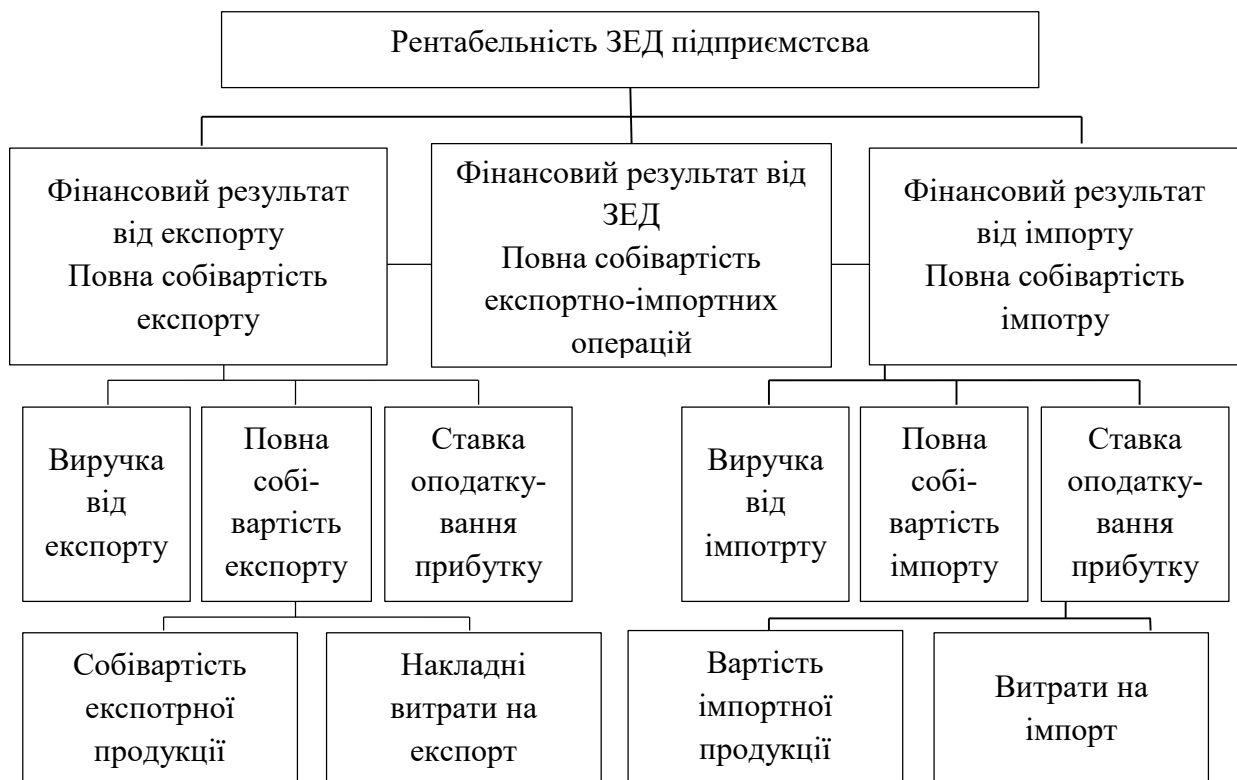

Рисунок 1.6 – Факторний аналіз рентабельності ЗЕД підприємства [21]

У цьому контексті важливим є не просто аналіз рентабельності як загального коефіцієнта прибутковості, а саме її розкладання на структурні

складові, що визначають цей результат. Зокрема, мова йде про такі фактори, як обсяг реалізованої експортної продукції, ціна одиниці товару, витрати на логістику, митні платежі, витрати на маркетинг і комунікацію.

Для наочності взаємозв'язків між цими показниками на рисунку 1.6 структурну схему факторного аналізу рентабельності ЗЕД, де логічно відображено, як саме впливають проміжні та похідні показники на узагальнений результат. Зокрема, на схемі простежується, як доходи від експорту формуються під впливом обсягів реалізації та ціни продукції, а витрати — під впливом зовнішньоторговельної логістики, митного регулювання та маркетингової активності. Слід відмітити, що ефективність дослідження ефективності міжнародної діяльності підприємства залежить від системності, адекватності способів оцінки діяльності, методів контролю за нею та своєчасності системи реагування з боку керівництва.

Кожне підприємство, яке займається міжнародною діяльністю, повинно прагнути самостійно створювати комплексну систему дослідження ефективності міжнародної діяльності підприємства, яка забезпечувала б надійний процес виявлення, оцінки, контролю та моніторингу можливих ризиків, які виникають у ході діяльності з метою їх мінімізації на всіх етапах господарського процесу та забезпечення ліквідності, дохідності і надійності підприємства ЗЕД.

Різні форми зовнішньоекономічної діяльності мають свою специфіку, і при оцінці альтернативних рішень підприємства в сфері ЗЕД вимагають врахування особливостей, що впливають на особливості розрахунку показників ефективності для окремих учасників співпраці. Крім того, логічно забезпечити управління ефективністю ЗЕД підприємства, організувавши послідовний процес управління. Контроль та моніторинг за виконанням ухвалених планових завдань і внесення коригувань для забезпечення їх виконання є об'єктивно необхідним етапом в управлінні ефективністю зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Рисунок 1.7 - Основні етапи дослідження ефективності міжнародної діяльності підприємства [15]

Таким чином, застосування факторного аналізу в оцінці ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства забезпечує глибоке розуміння структури та динаміки основних економічних показників. Метод ланцюгових підстановок дозволяє точно оцінити вплив кожного фактора на загальний результат, що формує підґрунтя для прийняття виважених управлінських рішень. Побудова багаторівневої моделі сприяє не лише виявленню факторів впливу, але й розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності ЗЕД у стратегічній та оперативній площинах.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ» В КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕД

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» є одним із провідних підприємств у своїй галузі в Україні. Важливою складовою дослідження його інвестиційної привабливості є аналіз організаційно-економічних характеристик, які визначають його поточне становище на ринку [16].

ПрАТ «Вінницький ОЖК» - це універсальний мультикультурний комбінат, який спеціалізується на переробці трьох основних видів олійних культур (соняшник, ріпак та соя) та випуску нерафінованих олій і шротів. Також займається глибокою переробкою рослинних олій, їх фасуванням в ПЕТ пляшки, каністри, тощо.

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» активно впроваджує сучасні технології у виробничий процес, що дозволяє забезпечувати ефективність діяльності та екологічність. Одним із перспективних напрямів є виробництво пелет із лушпиння соняшника, які слугують альтернативним джерелом палива. Завдяки цьому підприємство не лише сприяє зменшенню залежності від традиційних видів енергії, але й вирішує проблему утилізації відходів.

Комбінат також займається виробництвом фосфатидного концентрату, який використовується у харчовій промисловості та має високий рівень якості. Уся продукція сертифікована і відповідає вимогам міжнародно визнаних систем якості та безпечності, таких як ISO, HACCP та інші [21].

Для забезпечення власних потреб у тепловій енергії підприємство використовує котельню, що працює на лушпинні соняшника. Такий підхід не

лише оптимізує витрати на енергоресурси, а й зменшує екологічний вплив виробництва, підтримуючи принципи сталого розвитку та екологічної відповідальності.

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» успішно функціонує на ринку протягом 29 років, демонструючи стабільність та досвід у галузі (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Загальна інформація про ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Критерій	Інформація
ЄДРПОУ	00373758
Назва	Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат»
Організаційна форма	Акціонерне товариство
Статус юридичної особи	Зареєстровано
Адреса	21002, Вінницька область, місто Вінниця, вулиця Немирівське Шосе, будинок 26
Дата реєстрації	12.03.1996
Уповноважені особи	Чаленко Дмитро Андрійович – керівник
Статутний капітал	147373500.00 грн

Проведений аналіз організаційної структури ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» свідчить про її багаторівневу, функціонально орієнтовану модель управління, яка забезпечує ефективний розподіл обов’язків та чітку координацію виробничих, фінансових і адміністративних процесів (дод. Б). Важливо зазначити, що структура компанії не лише відповідає сучасним вимогам ефективного управління, а й забезпечує оптимальну взаємодію між стратегічними та операційними рівнями управління.

Поділ управлінських функцій на рівні правління, наглядової ради та виробничих служб сприяє ефективному прийняттю рішень та контролю за діяльністю підприємства. Правління здійснює стратегічне управління, а виробничі підрозділи підпорядковані керівникам відповідних напрямів, що забезпечує гнучкість операційного управління та адаптивність до змін у ринковому середовищі. Детальний розподіл функцій між спеціалізованими ремонтно-механічними, виробничими та адміністративними службами сприяє

чіткому регулюванню технологічних та логістичних процесів. Зокрема, відокремлені лабораторії контролю якості, служби постачання та логістики відіграють ключову роль у забезпеченні належного рівня продуктивності та мінімізації ризиків у виробничій діяльності.

Олійноекстракційне виробництво організоване за принципом чіткої послідовності технологічних етапів, що забезпечує раціональне використання ресурсів та мінімізацію виробничих витрат. Це сприяє підвищенню ефективності операційної діяльності та конкурентоспроможності підприємства у міжнародному бізнес-середовищі [21].

Враховуючи структурні особливості управління підприємством, варто розглянути основні напрями його діяльності, які визначають стратегічні та операційні пріоритети розвитку (рис. 2.1).

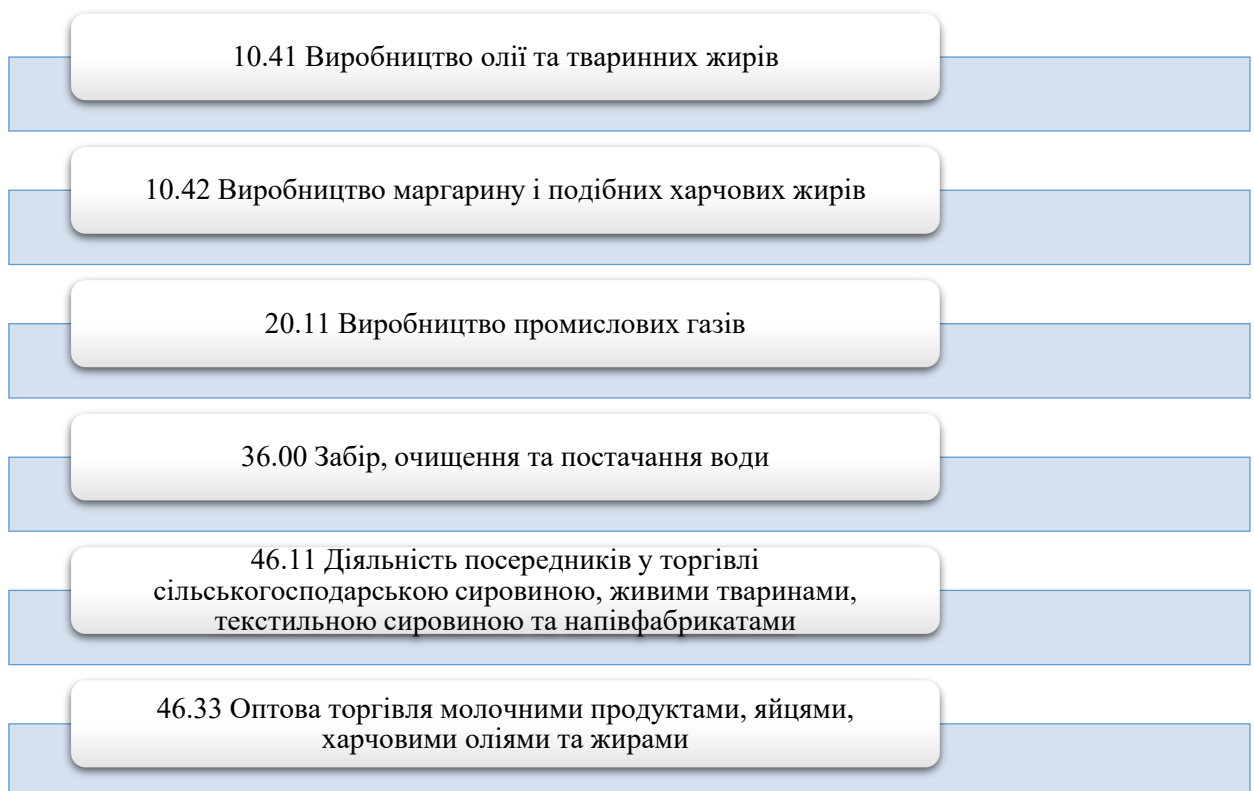

Рисунок 2.1 – Основні види діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» [16]

Будівництво ПрАТ «Вінницький ОЖК» було розпочато у 1951 році, а вже в липні 1955 року підприємство почало виробляти свою першу продукцію - соняшникову олію. У 1961 році асортимент продукції був розширений за

рахунок додавання виробництва саломасів і маргаринової продукції.

На сьогоднішній день комбінат зосереджений на збільшенні виробничих потужностей, підтриманні високих стандартів якості продукції та підвищенні енергоефективності процесів. Особлива увага приділяється впровадженню екологічно чистих технологій, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля.

Таблиця 2.2 – Основні структурні підрозділи ПрАТ «Вінницький ОЖК» та їх функціональні характеристики

Підрозділ	Опис
Олійноекстракційний завод	Переробка насіння олійних культур добовою потужністю: 1000 тонн соняшника, 600 тонн ріпаку, 550 тонн сої, 300 тонн льону.
Олійноекстракційний завод № 2	Переробка насіння олійних культур добовою потужністю: 1840 тонн соняшника, 1350 тонн ріпаку, 900 тонн сої, 1000 тонн льону.
Виробництво рафінованої олії	Добова потужність: 80 тонн рафінованої дезодорованої олії, 50 тонн фасованої олії в полімерні пляшки та каністри.
Дільниця гранулювання лушпиння	Потужність: 300 тонн на добу.
Елеваторне господарство	Елеватор насіння місткістю 24 000 тонн насіння соняшника, додатково силос місткістю 2500 м³.
Елеватор шроту	Місткість: 4000 тонн.
Резервуари для зберігання олії	Загальний об'єм: 12 505 м³. Потужність заливу: 3000 тонн/добу (залізничні цистерни), 1145 тонн/добу (флексі-контейнери), 250 тонн/добу (автовідвантаження).
Котельня	Забезпечує виробничий процес теплоенергією через утилізацію лушпиння соняшника.
Інші допоміжні та обслуговуючі підрозділи	Включають адміністративні, ремонтні та господарчі служби.

ПрАТ «Вінницький ОЖК» спеціалізується на виробництві широкого асортименту продукції, яка задовольняє потреби як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Основні види продукції підприємства відзначаються високою якістю та відповідають стандартам безпеки й екологічності (рис. 2.2).

Таким чином, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» є сучасним багатофункціональним підприємством, яке спеціалізується на переробці олійних культур, виробництві рослинних олій, жирів та інших продуктів.

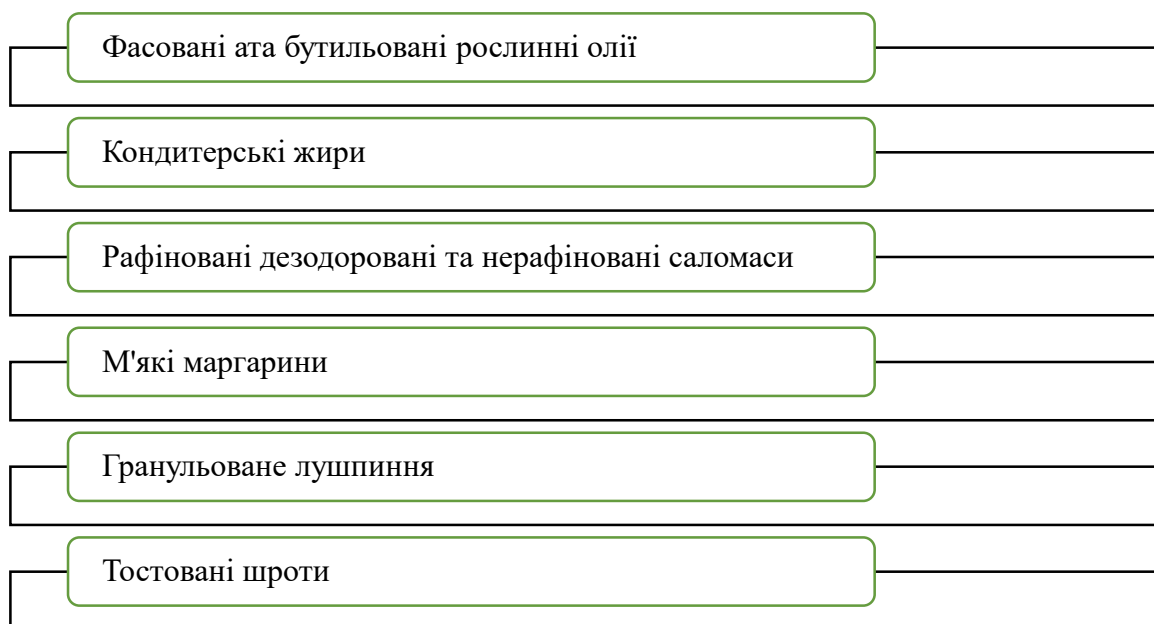

Рисунок 2.2 – Основні види продукції ПрАТ «Вінницький ОЖК»

Завдяки широкому асортименту продукції, впровадженню інноваційних технологій, екологічному підходу до виробничих процесів та високим стандартам якості, комбінат забезпечує стійкі позиції на ринку та має значний потенціал для подальшого розвитку. Основні види продукції ПрАТ «Вінницький ОЖК» формують виробничу базу підприємства, визначаючи стратегічні напрямки його діяльності на міжнародному ринку.

Важливим аспектом управління ефективністю підприємства є системні підходи до організації мотивації персоналу, що безпосередньо впливає на продуктивність праці та фінансові результати компанії. З огляду на це, необхідним є аналіз динаміки ефективності управління мотивацією та персоналом, що відображено у таблиці 2.3. Аналіз представлених даних табл. 2.3 свідчить про суттєві зміни у ключових соціально-економічних показниках ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» упродовж 2022-2024 років. Середня кількість працівників демонструє нестабільну динаміку. У 2023 році спостерігалось зростання на 30 осіб (+4,45%), проте у 2024 році їхня чисельність зменшилася на 12 осіб (-1,7%), що пов'язано з оптимізацією кадрової політики підприємства або зниженням виробничих потужностей [25].

Таблиця 2.3 - Динаміка ефективності управління мотивацією і персоналом ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022 - 2024 рр.

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +,-		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Середня кількість працівників, осіб	673	703	691	30	-12	4,45	-1,7
Продуктивність праці, тис. грн.	2390,82	1680,05	335,78	-710,77	-1344,27	-29,73	-80,01
Рентабельність витрат на оплату праці, %	80,01	58,83	-49,66	-21,18	-108,49	-26,47	-184,41
Зарплатовіддача	12,51	6,86	1,18	-5,65	-5,68	-45,16	-82,8
Зарплатоємність	0,04	0,1	0,26	0,06	0,16	150	160

Продуктивність праці різко скоротилася у 2023 році на 29,73% порівняно з 2022 роком, а у 2024 році падіння стало ще глибшим (-80,01%). Зниження цього показника вказує на системні проблеми у виробничому процесі, зокрема можливе скорочення обсягів продукції чи зменшення ефективності використання ресурсів. Рентабельність витрат на оплату праці демонструє негативну динаміку, зменшившись на 21,18% у 2023 році та ще суттєвіше – на 108,49% у 2024 році. Це свідчить про зростання витрат на оплату праці без відповідного збільшення доходів підприємства, що може бути загрозливим сигналом для фінансової стійкості компанії. Зарплатовіддача суттєво знизилася упродовж аналізованого періоду: у 2023 році відносне зниження становило 45,16%, а у 2024 році – 82,8%. Це підтверджує висновки щодо низької ефективності використання трудових ресурсів, що може вимагати перегляду кадрової політики. Зарплатоємність зросла у 2023 році на 150%, а у 2024 році – на 160%, що свідчить про зростання питомих витрат на оплату праці. Така тенденція потребує детального аналізу причин, зокрема можливого дисбалансу між фондом оплати праці та виробничими показниками.

Розглянемо фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» з метою визначення рівня його

інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за період 2022-2024 років, тис. грн

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +,–		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3406003	1801010	759509	-1604993	-1041501	-47,12	-57,83
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2528291	1319454	795694	-1208837	-523760	-47,81	-39,7
Валовий прибуток (збиток)	877712	481556	-36185	-396156	-517741	-45,14	-107,51
Інші операційні доходи	308716	184252	100448	-124464	-83804	-40,32	-45,48
Адміністративні витрати	47264	68864	74373	21600	5509	45,7	8
Витрати на збут	283071	190184	669	-92887	-189515	-32,81	-99,65
Інші операційні витрати	357337	160413	101908	-196924	-58505	-55,11	-36,47
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	498756	246347	-112687	-252409	-359034	-50,61	-145,74
Інші фінансові доходи	11800	16722	477	4922	-16245	41,71	-97,15
Фінансові витрати	388307	159444	330	-228863	-159114	-58,94	-99,79
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	122249	103625	-112540	-18624	-216165	-15,23	-208,6
Витрати (дохід) з податку на прибуток	19335	2356	14793	-16979	12437	-87,81	527,89
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	102914	101269	-97747	-1645	-199016	-1,6	-196,52

Як бачимо з табл. 2.4 здійснений аналіз динаміки фінансових показників ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2024 роки свідчить про різке погіршення фінансово-економічного стану підприємства. Чистий дохід від реалізації у 2023 році зменшився на 47,12 % порівняно з 2022 роком, а у 2024 – ще на 57,83 % порівняно з 2023 роком, що може бути наслідком зниження попиту, втрати ринків збуту або зменшення виробничих обсягів. Собівартість реалізованої продукції скоротилася дещо повільніше: на 47,81 % у 2023 році та лише на 39,7 % у 2024 році, що вказує про зниження

ефективності виробничої діяльності, оскільки витрати не скорочуються пропорційно зменшенню доходу. Валовий прибуток демонструє критичну тенденцію: зменшення на 45,14 % у 2023 році та перехід до від'ємного значення у 2024 році, це вказує на збитковість основної діяльності підприємства. Операційний прибуток у 2024 році змінився на збиток у розмірі 112,7 тис. грн, що є результатом як зменшення доходів, так і підвищення окремих видів витрат, зокрема адміністративних. Незважаючи на суттєве скорочення фінансових витрат (майже на 99,8 % у 2024 році), підприємству не вдалося зберегти позитивний результат до оподаткування. У 2024 році зафіксовано збиток до оподаткування у розмірі 112,5 тис. грн, що на 208,6 % гірше показника 2023 року. Чистий фінансовий результат демонструє негативну динаміку: у 2023 році підприємство було прибутковим (101,3 тис. грн), але вже у 2024 році отримало збиток у розмірі 97,7 тис. грн. Проте, позитивною стороною є зменшення витрат на збут та фінансових витрат, однак це є наслідком загального скорочення обсягів діяльності, а не результатом підвищення ефективності.

Також доцільно розглянути активи і пасиви ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», щоб отримати комплексне уявлення про його фінансовий стан та перспективи розвитку. Протягом аналізованих років структура необоротних активів ПрАТ «Вінницький ОЖК» зазнала значних змін, що відображають динаміку ефективності використання ресурсів підприємства (табл. 2.5). Нематеріальні активи зменшувалися протягом аналізованого періоду. У 2023 році їх вартість знизилася на 69,37% порівняно з 2022 роком, а до 2024 року активи були повністю списані. Первісна вартість залишалася стабільною, проте накопичена амортизація зросла на 25,75% у 2023 році та на 9,04% у 2024 році, що вказує на поступове зношування активів. Основні засоби також зазнали змін, у 2023 році їх обсяг зменшився на 5,79%, що свідчить про їх часткову переоцінку. У 2024 році їх вартість зросла на 9,92%, що вказує на відновлення активів. Відповідно знос основних засобів збільшився у 2023 році на 20,66%, проте у 2024 році він суттєво знизився.

Таблиця 2.5 – Динаміка необоротних активів ПрАТ «Вінницький ОЖК»
у 2022-2024 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)		Відносне відхилення (%)	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Необоротні активи Нематеріальні активи	111	34	-	-77,00	-34,00	-69,37	-100,00
первісна вартість	410	410	410	-	-	-	-
накопичена амортизація	299	376	410	77,00	34,00	25,75	9,04
основні засоби	3049357	2 872 812	3157781	-176545	284969	-5,79	9,92
первісна вартість	4237598	4 306 578	3236173	68980	-1070405	1,63	-24,86
знос	1188241	1433766	78392	245525	-1355374	20,66	-94,53
первісна вартість	47013	47 224	52840	211	5616	0,45	11,89
Усього за розділом I	3108225	2928858	3222141	-179367	293283	-5,77	10,01

Інвестиційна нерухомість демонструвала стабільне зростання. У 2023 році відхилення склало 0,45%, а у 2024 році – 11,89%, що свідчить про вдалі інвестиції. Інші фінансові інвестиції залишалися незмінними у 2023 році, проте у 2024 році вони були повністю списані (рис. 2.3).

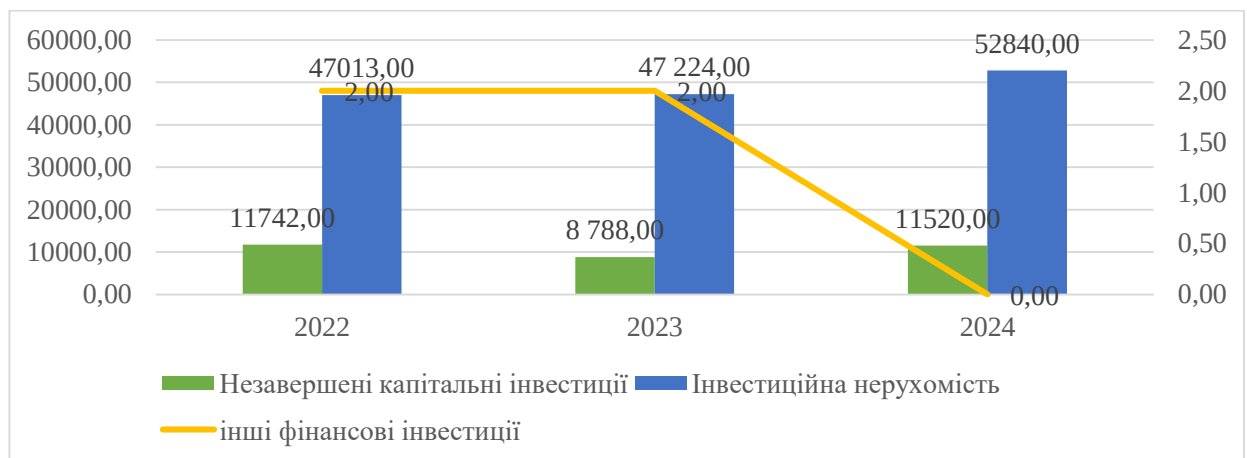

Рисунок 2.3 - Динаміка основних показників необоротних активів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Загалом, як відмічено на рис. 2.3, необоротні активи демонструють скорочення у 2023 році з подальшим відновленням у 2024 році. Такі зміни вказують на активні процеси переоцінки та оновлення активів, а також на оптимізацію інвестиційної діяльності підприємства.

Однак, поряд із динамікою необоротних активів, важливим аспектом оцінки фінансового стану підприємства є аналіз оборотних активів, які забезпечують гнучкість операційної діяльності та визначають рівень ліквідності компанії (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка оборотних активів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2024 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, (+/-)		Відносне відхилення, (%)	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
II, Оборотні активи Запаси	151831	67071	60792	-84760	-6279	-55,83	-9,36
Виробничі запаси	84091	66696	60158	-17395	-6538	-20,69	-9,80
Готова продукція	62662	300	213	-62362	-87	-99,52	-29,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	649465	213811	177609	-435654	-36202	-67,08	-16,93
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	69100	33196	20919	-35904	-12277	-51,96	-36,98
Гроші та їх еквіваленти	142028	57948	37950	-84080	-19998	-59,20	-34,51
Усього за розділом II	1136231	430102	326951	-706129	-103151	-62,15	-23,98

Дані табл. 2.6 показують, що оборотні активи ПрАТ «Вінницький ОЖК» протягом 2022-2024 років суттєво скоротилися. Найбільше зниження спостерігалось у запасах -55,83 % у 2023 році та -9,36 % у 2024 році та дебіторській заборгованості за продукцію, товари, роботи й послуги -67,08% у 2023 році та -16,93% у 2024 році. Грошові кошти також зменшилися -59,20%

у 2023 році та -34,51% у 2024 році, що може впливати на ліквідність підприємства. Загальна сума оборотних активів знизилася на 62,15% у 2023 році та на 23,98% у 2024 році, що свідчить про оптимізацію ресурсів.

Отже, проведений аналіз організаційно-економічної характеристики ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» дозволяє зробити висновки щодо його функціональної структури та стратегічного позиціонування у галузі олійно-жирової промисловості. ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» має багаторівневу систему управління, яка забезпечує ефективний розподіл обов'язків та чітку координацію виробничих процесів. Спеціалізація підприємства на переробці олійних культур та виробництві широкого спектра продукції, включаючи фасовані олії, маргарини, шроти та гранульоване лушпиння, сприяє його конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринку. Впровадження новітніх технологій переробки та енергетичної утилізації відходів є важливими факторами забезпечення стабільності підприємства. Модернізація виробничих потужностей, оновлення переробного обладнання та інвестування в екологічно безпечні технології підтверджують стратегію сталого розвитку компанії. Завдяки налагодженій інфраструктурі та сучасним виробничим потужностям, ПрАТ «Вінницький ОЖК» виступає значним учасником регіональної економіки, забезпечуючи робочі місця та стабільні податкові надходження. Висока якість продукції, сертифікованої згідно з міжнародними стандартами, є важливим чинником утримання ринкових позицій.

2.2 Інвестиційно-технологічна динаміка розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Оцінка зовнішньоекономічної діяльності підприємства є ключовим етапом аналізу його потенціалу для залучення інвестицій та забезпечення стабільності в умовах міжнародного бізнес-середовища. Протягом 2020–2024 років ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» демонструвало

послідовну політику активної інвестиційної діяльності, спрямованої на зміцнення конкурентоспроможності на світовому ринку.

Зокрема, реалізовано комплексні проєкти, що охоплюють:

- модернізацію виробничих ліній грануляції, фасування, очищення та утилізації пари;
- впровадження сучасних автоматизованих систем управління технологічними процесами (АСУТП);
- оновлення логістичної інфраструктури через закупівлю мобільного обладнання та ремонту тепловозного парку;
- вдосконалення систем очищення стічних вод та підвищення енергоефективності за рахунок вторинного використання теплової енергії.

Оцінка зовнішньоекономічної діяльності підприємства є ключовим етапом аналізу його потенціалу для залучення капіталу, особливо в умовах міжнародного бізнес-середовища.

Останні роки розвитку зовнішньоекономічної діяльності Вінницького олійножирового комбінату характеризуються системною інвестиційною активністю, спрямованою на розширення виробничих потужностей, забезпечення стабільно високої якості продукції, а також на впровадження енергоефективних та екологічно безпечних технологій (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 - Інвестиційна діяльність та технологічна модернізація ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2020–2024 рр.

Рік	Інвестиційні заходи	Характеристика та вплив впроваджених змін
2021	Модернізація АСУТП, приймання сировини, придбання мобільного обладнання	Підвищено точність контролю процесів, покращено логістику та оперативність завантаження/розвантаження.
2022	Модернізація ОЕЗ-2, встановлення генераторів	Забезпечено стійкість роботи в умовах енергетичних перебоїв, продовжено технічне оновлення ключового обладнання.
2023	Модернізація градирень, обладнання, лінії передачі олії	Покращено енерго- та водоефективність, забезпечено надійне транспортування олії, оновлено лабораторну базу.
2024	Ремонт тепловоза, оновлення АСУТП, модернізація обладнання ВРДО і ОЕЗ-2	Підвищено автономність логістики (залізнична доставка), оновлено системи управління та ключові технологічні вузли, що підвищило стабільність та екологічність виробництва.

Аналіз етапів техніко-технологічного розвитку та інвестиційної активності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2020-2024 рр. засвідчує системність і послідовність оновлення виробничої інфраструктури підприємства. Протягом зазначеного періоду компанія реалізувала низку масштабних технічних модернізацій, що включали оновлення переробного обладнання, впровадження новітніх технологій очищення стічних вод, підвищення енергоефективності та автоматизацію виробничих процесів. Особливу увагу приділено екологічній безпеці виробництва, зниженню рівня шкідливих викидів і впровадженню принципів циркулярної економіки, що відображено у проєктах з утилізації побічної продукції та повторного використання теплової енергії. Інвестиційна активність підприємства чітко корелює з етапами інституційного посилення його ринкових позицій, нарощуванням переробних потужностей і розширенням логістичної та енергетичної автономності.

Таким чином, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» демонструє приклад інноваційно-орієнтованого розвитку підприємства агропромислового комплексу, яке ефективно адаптується до викликів зовнішнього середовища шляхом технологічного оновлення та диверсифікації виробничої бази.

2.3 Фінансова стійкість та інвестиційна привабливість як фактор ефективності зовнішньоекономічної діяльності

У контексті активної модернізації, зростання виробничих потужностей і підвищення екологічної відповідальності важливим залишається питання фінансової стійкості підприємства. Для оцінки здатності ПрАТ «Вінницький ОЖК» своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання проаналізуємо показники ліквідності балансу (табл. 2.8).

Інтенсивне технічне оновлення потребує стабільної фінансової основи, що дозволяє забезпечити своєчасне обслуговування зобов'язань і підтримувати ліквідність на достатньому рівні. Аналіз фінансової стійкості

ПрАТ «Вінницький ОЖК» проведено на основі балансових показників ліквідності за 2022–2024 роки.

У динаміці зафіксовано суттєве коливання грошових коштів (А1), які у 2023 році зменшилися на 59,2%, а у 2024 – ще на 34,5% порівняно з попереднім роком. Скорочення дебіторської заборгованості (А2) може бути результатом зменшення обсягів реалізації або перегляду умов контрактів з контрагентами. Зменшення запасів (А3) свідчить про оптимізацію товарних залишків.

Особливо показовим є зростання необоротних активів (А4) у 2024 році на 10%, що відображає інвестиції в оновлення основних фондів. Одночасно спостерігається зменшення поточної кредиторської заборгованості (П1) та майже повне скорочення короткострокових кредитів (П2), що позитивно впливає на зниження фінансових ризиків.

Таблиця 2.8 - Оцінка ліквідності балансу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2022 - 2024 рр.

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +,–		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
А1 (грошові кошти і поточні фінансові інвестиції)	142028	57948	37950	-84080	-19998	-59,2	-34,51
А2 (короткострокова дебіторська заборгованість)	833337	303872	227495	-529465	-76377	-63,54	-25,13
А3 (запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів)	160616	68282	61506	-92334	-6776	-57,49	-9,92
А4 (необоротні активи)	3108225	2928858	3222141	-179367	293283	-5,77	10,01
П1 (поточна кредиторська заборгованість)	887658	326307	319677	-561351	-6630	-63,24	-2,03
П2 (короткострокові кредити банків, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання)	1156665	831455	154	-325210	-831301	-28,12	-99,98
П3 (довгострокові зобов'язання і забезпечення)	419252	402230	433267	-17022	31037	-4,06	7,72
П4 (власний капітал та інше)	1780631	1798968	2795994	18337	997026	1,03	55,42
А1-П1	-745630	-268359	-281727	477271	-13368	-64,01	4,98
А2-П2	-323328	-527583	227341	-204255	754924	63,17	-143,09
А3-П3	-258636	-333948	-371761	-75312	-37813	29,12	11,32
А4-П4	1327594	1129890	426147	-197704	-703743	-14,89	-62,28
ΔАП1 = А1-П1	-745630	-268359	-281727	477271	-13368	-64,01	4,98
ΔАП2=А2-П2 +ΔАП1	-1068958	-795942	-54386	273016	741556	-25,54	-93,17
ΔАП3=А3-П3 + ΔАП2	-1327594	-1129890	-426147	197704	703743	-14,89	-62,28

Як засвідчують дані табл. 2.8, упродовж 2022-2024 рр. структура оборотних активів та поточних зобов'язань ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» зазнала суттєвих змін, що відображає нестабільність ліквідності балансу та потребує подальшого стратегічного регулювання фінансових потоків підприємства. Значне зниження грошових коштів та поточних фінансових інвестицій (показник А1) у 2023 році на 59,2 % порівняно з 2022 роком, а також подальше скорочення на 34,5 % у 2024 році свідчить про зменшення ліквідних ресурсів, що може негативно впливати на оперативну платоспроможність. Аналогічна тенденція простежується в короткостроковій дебіторській заборгованості (А2), яка у 2023 році знизилася на 63,5 % відносно 2022 року і ще на 25,1 % у 2024 році, що відображає можливе погіршення обороту коштів і скорочення обсягів реалізації або зміну умов розрахунків із дебіторами. Запаси та інші оборотні активи (А3) також демонструють зниження в межах 57,5 % у 2023 році та 9,9 % у 2024 році, що може бути пов'язано з оптимізацією складських запасів або змінами в структурі виробництва. Водночас, у структурі необоротних активів (А4) у 2024 році відзначається зростання на 10 % порівняно з 2023 роком, що свідчить про інвестиції у довгострокові активи та технологічне оновлення підприємства. Поточна кредиторська заборгованість (П1) у 2023 році зменшилась на 63,2 % відносно 2022 року і залишалась стабільною у 2024 році, що може свідчити про покращення управління зобов'язаннями або реструктуризацію боргових зобов'язань. Відчутне скорочення короткострокових кредитів банків та інших поточних зобов'язань (П2) у 2024 році майже до нуля (на 99,98 % порівняно з 2023 роком) вказує на значне зниження фінансових ризиків, пов'язаних з кредитною заборгованістю. Власний капітал (П4) демонструє позитивну динаміку зростання на 55,4 % у 2024 році порівняно з 2023 роком, що відображає посилення фінансової стійкості та підвищення інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат». Інтегровані показники ліквідності (Δ АП1, Δ АП2, Δ АП3) свідчать про поступове покращення балансу між оборотними активами

та поточними зобов'язаннями у 2024 році порівняно з 2023 роком, хоча у порівнянні з 2022 роком рівень ліквідності залишається на нижчому рівні. Це свідчить про часткову стабілізацію фінансового стану, але збереження необхідності подальшого покращення управління оборотним капіталом.

Загалом, динаміка ліквідності балансу вказує на структурні зміни, пов'язані з активним впровадженням інвестиційних проєктів та реструктуризацією зобов'язань, що мають на меті підвищення фінансової стійкості і операційної ефективності ПрАТ «Вінницький ОЖК». Водночас зменшення ліквідних активів потребує уваги у плануванні грошових потоків та контролі за дебіторською заборгованістю для забезпечення своєчасного виконання фінансових зобов'язань.

З огляду на виявлену тенденцію до скорочення ліквідних активів, що потребує посилення контролю за дебіторською заборгованістю та ретельного планування грошових потоків, доцільним є подальший аналіз ключових показників ліквідності, зокрема коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності, які дозволяють комплексно оцінити здатність ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» своєчасно покривати свої короткострокові зобов'язання.

На основі фінансової звітності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» розрахуємо показники ліквідності за 2022-2024 роки.

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) $_{2022} = 1135981 / 2044323 = 0,56;$

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) $_{2023} = 430102 / 1157762 = 0,37;$

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) $_{2024} = 326951 / 319831 = 1,02.$

Коефіцієнт швидкої ліквідності $_{2022} = (1135981 - 151831) / 2044323 = 0,48;$

Коефіцієнт швидкої ліквідності $_{2023} = (430102 - 67071) / 1157762 = 0,31;$

Коефіцієнт швидкої ліквідності $_{2024} = (326951 - 60792) / 319831 = 0,83.$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності $_{2022} = 142028 / 2044323 = 0,07;$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності $_{2023} = 57948 / 1157762 = 0,05;$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності $_{2024} = 37950 / 319831 = 0,12$.

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості $_{2022} = (649465 + 69100 + 112622 + 2150) / (79 + 414379 + 29283 + 1918 + 7348 + 420975) = 0,95$;

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості $_{2023} = (213811 + 33196 + 56004 + 861) / (108 + 30493 + 4852 + 2274 + 8750 + 261381) = 0,99$;

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості $_{2024} = (177609 + 20919 + 28425 + 542) / (110 + 13964 + 3967 + 2327 + 8789 + 271237) = 0,76$.

Отримані результати розрахунку коефіцієнтів ліквідності та співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2024 роки з метою подальшого аналізу та порівняння у динаміці систематизуємо у вигляді табл. 2.9.

Таблиця 2.9 - Оцінка динаміки показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2022–2024 роках

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,56	0,37	1,02	-0,19	0,65
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,48	0,31	0,83	-0,17	0,52
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,05	0,12	-0,02	0,07
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,95	0,99	0,76	0,04	-0,23

Як свідчать результати, подані в табл. 2.9, динаміка показників ліквідності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2022-2024 роках демонструє наявність суттєвих змін у рівні платоспроможності підприємства, що виступає важливим чинником при оцінці його зовнішньоекономічної діяльності.

У 2023 році спостерігалось зниження всіх ключових коефіцієнтів

ліквідності порівняно з 2022 роком: коефіцієнт поточної ліквідності зменшився з 0,56 до 0,37, коефіцієнт швидкої ліквідності – з 0,48 до 0,31, а коефіцієнт абсолютної ліквідності – з 0,07 до 0,05. Така негативна динаміка вказує на погіршення фінансової гнучкості підприємства у короткостроковому періоді та може викликати занепокоєння у потенційних кредиторів і інвесторів щодо здатності компанії своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Однак вже у 2024 році спостерігається позитивний ефект: усі показники ліквідності суттєво зросли, а коефіцієнт поточної ліквідності перевищив нормативне значення, досягнувши рівня 1,02. Зростання коефіцієнтів швидкої та абсолютної ліквідності до 0,83 та 0,12 відповідно свідчить про відновлення короткострокової платоспроможності та підвищення рівня ліквідних активів, доступних для покриття поточних зобов'язань. Зниження співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості у 2024 році з 0,99 до 0,76 також може бути оцінене позитивно в контексті зменшення залежності від дебіторів у забезпеченні операційної діяльності. Це свідчить про зростання фінансової дисципліни, що знижує ризики неплатоспроможності.

В ході дослідження інвестиційної привабливості розрахуємо інтегральний показник інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022-2024 рр. Визначимо групи показників (до 6 груп), кожна з яких має свою вагомість G_i . У кожній групі є підпоказники P_{ij} , яким також надається вагомість V_{ij} . Для кожного показника розраховується нормалізоване значення за формулою:

Якщо напрям оптимізації – максимізація:

$$K_{ij} = \frac{\Phi_{ij} - P_{ij}^{min}}{P_{ij}^{max} - P_{ij}^{min}} \quad (2.1)$$

Якщо напрям оптимізації – мінімізація:

$$K_{ij} = \frac{P_{ij}^{max} - \Phi_{ij}}{P_{ij}^{max} - P_{ij}^{min}} \quad (2.2)$$

Обґрунтуємо методику алгоритму розрахунку інтегрального показника

інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2024 рік, група I - фінансова стійкість (вага: 20%) (табл. 2.10). Розрахунок інтегрального показника фінансової стійкості підприємства дозволяє оцінити рівень його платоспроможності та здатності до стабільного функціонування в умовах ринкової турбулентності. Нормативна інтерпретація інтегрального показника $I > 0,75$ - висока інвестиційна привабливість; $I = 0,5-0,75$ - середній рівень; $I < 0,5$ - низький рівень.

Таблиця 2.10 – Розрахунок інтегрального показника фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2024 рік

Показник	Вага, %	Min	Max	Факт (2024)	Напрямок	Розрахунок	Kij
Коефіцієнт автономії	40	0,3	0,8	0,79	max	$(0,79 - 0,3)/(0,8 - 0,3) = 0,98$	0,98
Коефіцієнт поточної ліквідності	40	0,4	2,0	1,02	max	$(1,02 - 0,4)/(2,0 - 0,4) = 0,3875$	0,3875
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власного капіталу	20	-3,0	0,3	-1,3	max	$(-1,3 + 3)/(0,3 + 3) = 0,566$	0,566

Обчислимо груповий показник 1 в межах методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства:

$$I_{2024} = (0,98 \cdot 0,4) + (0,3875 \cdot 0,4) + (0,566 \cdot 0,2) = 0,392 + 0,155 + 0,1132 = 0,6602.$$

У 2024 р. спостерігається певне відновлення: зросла частка власного капіталу, покращилися ліквідність та автономія, що частково компенсувало зниження обсягів реалізації. Це дозволяє оцінити інвестиційну привабливість на рівні 0,62–0,68 (тобто середня, з позитивною динамікою). Результати розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості для 2024 року демонструють позитивну динаміку: покращення фінансової стійкості, зростання ліквідності та автономності підприємства частково компенсували негативний вплив на обсяги реалізації. Це свідчить про поступове відновлення фінансового потенціалу підприємства та створює передумови для підвищення рівня інвестиційної привабливості.

Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості за

2022-2024 роки, представлена у табл. 2.11, підтверджує зазначені тенденції, що дає змогу оцінити ефективність управлінських рішень, спрямованих на стабілізацію фінансової структури підприємства. Як свідчать результати, подані в табл. 2.11, значення інтегрального показника інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» демонструють нестійку динаміку протягом аналізованого періоду.

Таблиця 2.11 – Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за 2022–2024 роки на основі групових фінансово-економічних індикаторів

Група показників	Вага групи, %	2022	2023	2024	Індекс 2022	Індекс 2023	Індекс 2024
Фінансова стійкість	20	0,45	0,43	0,66	0,09	0,086	0,132
Ліквідність	20	0,4	0,38	0,52	0,08	0,076	0,104
Рентабельність	20	0,55	0,51	0,18	0,11	0,102	0,036
Оборотність активів	15	0,5	0,42	0,41	0,075	0,063	0,0615
Економічна активність	15	0,48	0,45	0,6	0,072	0,0675	0,09
Ризики/збитки	10	0,3	0,28	0,35	0,03	0,028	0,035
Інтегральний показник					0,457	0,4225	0,4585

У 2022 році інтегральний індекс становив 0,457, що свідчить про середній рівень інвестиційної привабливості, з домінуванням помірної фінансової стійкості (0,45), задовільної рентабельності (0,55) та високої оборотності активів (0,5). А у 2023 році відбулося зниження інтегрального індексу до 0,4225, що зумовлено погіршенням майже всіх групових показників, зокрема – ліквідності, рентабельності та оборотності активів. Це свідчить про підвищення ризиковості фінансово-господарської діяльності на фоні макроекономічної нестабільності, зниження обсягів реалізації та збільшення операційних витрат.

Варто відзначити, що у 2024 році індекс підвищився до 0,4585, що майже відповідає рівню 2022 року. Найбільший позитивний внесок у це зростання зробили: фінансова стійкість (індекс зріс із 0,086 до 0,132); економічна активність (0,09 проти 0,0675 у 2023 році); а також покращення показника ризиковості, що свідчить про часткове зниження впливу зовнішніх загроз.

Попри позитивну динаміку у 2024 році, показник рентабельності різко погіршився (до 0,18), що може стримувати інтерес потенційних інвесторів. Це свідчить про наявність структурних проблем у забезпеченні прибутковості підприємства, зокрема через зростання собівартості продукції, нестабільний валютний курс, а також зниження обсягів експорту.

Отже, інвестиційна привабливість ПрАТ «ВОЖК» упродовж 2022-2024 років як фактора реалізації зовнішньоекономічної діяльності залишається на середньому рівні, з тенденцією до відновлення у 2024 році після спаду. Утім, для досягнення стабільно високого рівня привабливості доцільним є посилення рентабельності, підвищення оборотності активів та зменшення витратного навантаження, що потребує реалізації комплексної стратегії ризик-менеджменту в умовах воєнної економіки.

3 НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ» НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

3.1 Розвиток зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» на основі підвищення інвестиційної привабливості підприємства

Україна стабільно утримує провідні позиції на світовому ринку рослинних олій, зокрема соняшникової, за обсягами виробництва та експорту. Загалом у 2024 році Україна експортувала 78,3 млн тонн аграрної продукції. У вартісній структурі експорту найбільша частка припала саме на соняшкову олію - 21 %, що становить майже 6 млн тонн на суму 5,1 млрд дол. США. Такий результат засвідчує високий рівень конкурентоспроможності вітчизняного олійно-жирового сектору на міжнародному ринку. Серед інших ключових позицій українського аграрного експорту у 2024 році також були кукурудза (21 %, 29,6 млн т на 5 млрд дол. США), пшениця (15 %, 20,6 млн т на 3,7 млрд дол. США), ріпак (7 %, 3,8 млн т на 1,8 млрд дол. США), соя (5 %, 3,4 млн т на 1,3 млрд дол. США) та макуха й залишки, одержані під час добування рослинних жирів і олій (4 %, 4,7 млн т на 1 млрд дол. США) [7].

У цьому контексті ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», входить до складу вінницької промислової групи «Vioil». До складу «Vioil», входить також Чернівецький олійножировий комбінат, 6 хлібоприймальних підприємств та елеваторів, 2 комбікормові заводи у Вінницькій, Тернопільській та Чернівецькій областях. «Vioil» контролює близько 10% ринку рослинної олії в Україні. У 2024 році Промислова група «Віойл» експортувала олії на суму близько \$9,2 млрд, що склало 59% від загальноукраїнського агроекспорту.

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» експортує свою продукцію, зокрема до Бразилії, Німеччини, Австрії, Бангладеш, М'янми,

Тайваня (Китаю), Франції, Джибуті, Індії, Італії, Малайзії, Польщі, Румунії, Іспанії, Таїланду (рис. 3.1).

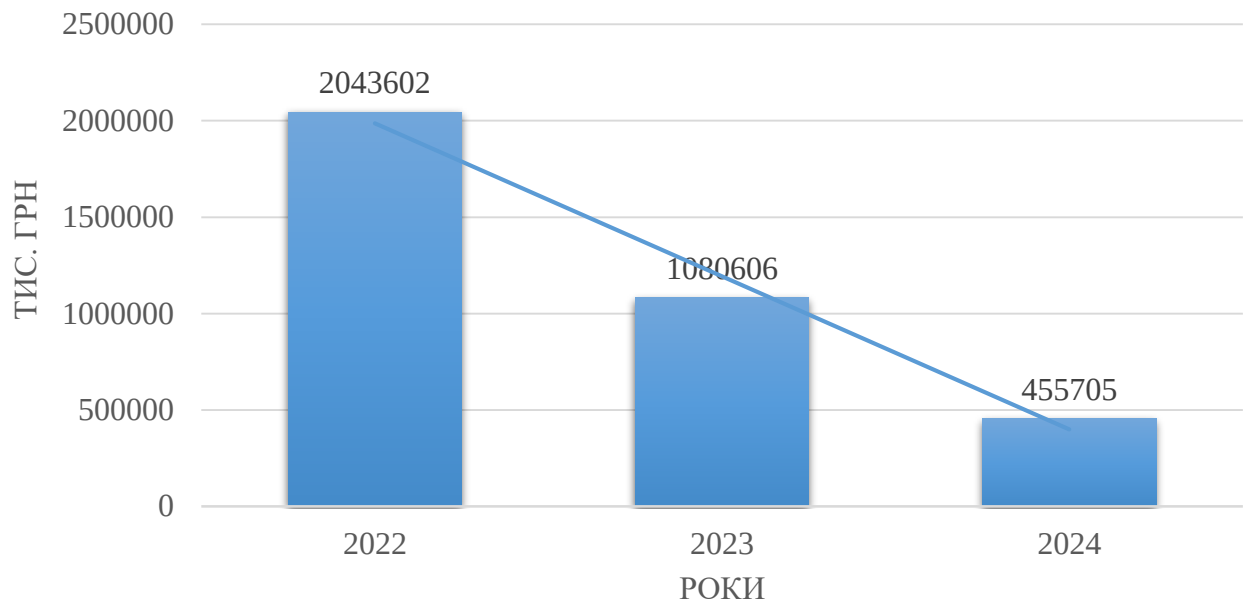

Рисунок 3.1 – Динаміка чистого доходу від експорту продукції ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2022-2024 рр., тис. грн

Зменшення обсягів експорту продукції ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2023-2024 роках зумовлене низкою комплексних факторів, які негативно вплинули на експортний потенціал підприємства. Перш за все, агресивна експансія з боку конкурентів на міжнародних ринках призвела до посилення конкуренції, що у свою чергу спричинило зниження частки ринку українських експортерів. Це особливо відчутно в умовах жорсткого демпінгу, який застосовують окремі гравці ринку для завоювання позицій, що негативно впливає на ціноутворення та прибутковість експорту.

Додатково, паралізація української логістичної інфраструктури внаслідок воєнних дій та блокування ключових транспортних маршрутів суттєво ускладнила експортні операції. Перебої у роботі портів, обмеження на перевезення та збільшення витрат на транспортування призвели до затримок у постачаннях і, відповідно, до зниження обсягів експорту. Комплекс цих факторів створив несприятливі умови для розвитку зовнішньоекономічної діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», що відображається

у динаміці зменшення обсягів експорту у 2023–2024 роках (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Структура доходу від експорту продукції ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за країнами - торговельних партнерів у 2024 році

Країна	Частка від експорту (%)	Дохід від експорту, тис. грн
Індія	35	159497
Австрія	12	54684
Італія	10	45571
Польща	8	36456
Румунія	7	31999
Іспанія	6	27342
Франція	5	22785
Малайзія	5	22985
Таїланд	4	18228
Бангладеш	3	13671
М'янма	3	13771
Тайвань	2	9114
Всього	100	455705

Як свідчать дані табл. 3.1, у 2024 році ключовим зовнішнім ринком збуту для ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» залишається Індія, на яку припадає понад третину (35 %) орієнтовного доходу від експорту продукції. Така концентрація може свідчити про стійкі торговельні відносини з цим регіоном та високий попит на українську соняшникову олію на індійському ринку. Значними є також поставки до Австрії, Італії, Польщі та Румунії, що підкреслює орієнтацію підприємства на європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності.

Разом із тим, присутність на ринках Південно-Східної Азії (Малайзія, Таїланд, Тайвань, М'янма) свідчить про прагнення компанії до географічної диверсифікації експорту, що є важливим стратегічним рішенням в умовах глобальної нестабільності. Водночас порівняно низькі частки доходів із деяких країн можуть сигналізувати як про потенціал для зростання, так і про наявні бар'єри: логістичні, регуляторні чи конкурентні.

Таким чином, забезпечення сталого зростання міжнародної діяльності вимагає з одного боку – поглиблення присутності на стратегічно важливих ринках, таких як Індія та ЄС, а з іншого – опрацювання нових напрямів з

урахуванням чинників політичної волатильності, логістичних викликів та жорсткої конкуренції на глобальному ринку олієпродуктів.

З огляду на вищезазначене, стає очевидним, що розширення зовнішньоекономічної присутності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» є не лише інструментом диверсифікації ризиків, а й важливим чинником формування довгострокової інвестиційної привабливості підприємства. Адже стабільна присутність на міжнародних ринках, особливо в таких ключових регіонах як Індія та країни ЄС, створює умови для сталого валютного надходження, підвищення ділової репутації компанії та зміцнення її конкурентних позицій.

Водночас для потенційних інвесторів надзвичайно важливими є фінансові показники стабільності та стійкості підприємства, які демонструють його здатність функціонувати в умовах зовнішньої турбулентності. У цьому контексті доцільно проаналізувати динаміку фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2022–2024 роках, наведеної у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в 2022-2024 рр.

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +,-	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Власні обігові кошти, тис. грн.	-1327594	-1129890	-426147	197704	703743
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	-1,17	-2,63	-1,3	-1,46	1,33
Маневреність власних оборотних коштів	-0,11	-0,05	-0,09	0,06	-0,04
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	-8,74	-16,85	-7,01	-8,11	9,84
Коефіцієнт фінансової автономії	0,42	0,54	0,79	0,12	0,25
Коефіцієнт фінансової залежності	2,38	1,87	1,27	-0,51	-0,6
Коефіцієнт фінансового левериджу	1,38	0,87	0,27	-0,51	-0,6
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,75	-0,63	-0,15	0,12	0,48
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,83	0,74	0,42	-0,09	-0,32
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,52	0,66	0,91	0,14	0,25
Коефіцієнт мобільності активів	0,37	0,15	0,1	-0,22	-0,05

Згідно з аналітичними даними табл. 3.2, у 2022-2024 роках ПрАТ

«Вінницький олійножировий комбінат» продемонструвало поступове зміцнення фінансової стійкості на тлі триваючої війни та економічної турбулентності. Зменшення дефіциту власних обігових коштів і зростання коефіцієнта фінансової автономії вказують на стабілізацію джерел фінансування, що є важливим фактором для інвесторів.

Позитивна динаміка показника покриття інвестицій (з 0,52 до 0,91) свідчить про зростання внутрішніх можливостей підприємства фінансувати інвестиційні потреби. Водночас зниження коефіцієнта фінансового левериджу до 0,27 свідчить про зниження залежності від залучених коштів, що зменшує ризики платоспроможності. Попри це, низький рівень маневреності та мобільності активів вказує на обмежену гнучкість у використанні ресурсів, що може стримувати оперативне реагування на ринкові зміни. У сукупності позитивна динаміка більшості ключових показників формує підґрунтя для підвищення інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», особливо в контексті активізації міжнародної діяльності та розширення експортних ринків.

З метою комплексної оцінки інвестиційного потенціалу ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» та визначення стратегічних орієнтирів його розвитку на міжнародних ринках, доцільним є проведення SWOT-аналізу (табл. 3.3). Такий інструмент дозволяє узагальнити сильні та слабкі сторони підприємства, а також виявити зовнішні можливості і загрози, що формуються під впливом глобальних економічних тенденцій, політичної волатильності, логістичних викликів і, насамперед, у контексті повномасштабної війни, яку веде російська федерація проти України. Ключовими внутрішніми перевагами ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» є: високий рівень технічного оснащення виробництва, що забезпечує ефективність процесів переробки та стандартизацію якості готової продукції; наявність налагоджених міжнародних торговельних каналів, зокрема з такими країнами, як Індія, Малайзія, Бангладеш, що виступають стабільними споживачами української олійно-жирової продукції; сильна брендова впізнаваність на внутрішньому

ринку, яка створює підґрунтя для реалізації продукції в межах країни навіть за умов зниження купівельної спроможності населення; гнучкість управління, що проявилася у здатності оперативно адаптуватися до нових логістичних схем унаслідок воєнної деструкції традиційних транспортних маршрутів.

Таблиця 3.3 - SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Висока якість продукції, підтверджена міжнародними сертифікатами (ISO, НАССР).	Низький рівень маневреності активів та власних оборотних коштів.
Значний досвід на ринку рослинних олій, наявність усталених експортних каналів.	Висока чутливість до валютних коливань.
Активна міжнародна діяльність: експорт у понад 20 країн світу.	Недостатня диверсифікація продукції на внутрішньому ринку.
Географічна диверсифікація експорту (Індія, ЄС, Азія, Африка).	Обмеженість власного інвестиційного ресурсу.
Поступове зростання фінансової автономії та зниження кредитного навантаження.	Застарілі виробничі потужності потребують модернізації.
Можливості	Загрози
Розширення присутності на нових ринках Азії, Близького Сходу, Африки.	Блокування або ускладнення логістичних маршрутів через війну в Україні.
Зростання попиту на органічні та еко-олієпродукти.	Агресивна експансія конкурентів з Туреччини, Китаю, країн ЄС.
Участь у міжнародних програмах підтримки агроекспортерів.	Жорсткий демпінг на світових ринках олії.
Інвестування у цифровізацію виробництва та трейдингу.	Залежність від державного регулювання та нестабільного податкового середовища.
Потенціал створення спільних підприємств з іноземними партнерами.	Геополітична нестабільність та вплив військових дій на регіональну інфраструктуру.

Серед внутрішніх обмежень ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» доцільно виділити: значне навантаження на обігові кошти, що підтверджується від’ємним значенням власних оборотних ресурсів протягом аналізованого періоду (2022-2024 рр.), що ускладнює фінансування операційної діяльності без залучення позикових коштів; низький рівень маневреності капіталу, який обмежує інвестиційну гнучкість підприємства та здатність оперативно фінансувати стратегічні ініціативи; концентрація на обмеженій кількості експортних ринків, що створює ризики залежності від політичної чи економічної ситуації в окремих країнах (наприклад, Індії).

Загалом, у зовнішньому середовищі ПрАТ «Вінницький олійножировий

комбінат» виділимо наступні стратегічні перспективи: диверсифікація ринків збуту, зокрема вихід на ринки Північної Африки, Близького Сходу та країн Латинської Америки, які характеризуються високим рівнем імпорту рослинних жирів; залучення міжнародного інвестування та грантів, особливо в межах програм післявоєнного відновлення аграрного сектору та індустриального виробництва в Україні; інтеграція до ланцюгів постачання європейських переробних підприємств у межах політики «зеленої» економіки та сталого сільського господарства; інноваційний розвиток продуктового портфеля, зокрема у сфері органічних жирів, харчових добавок, а також технологій глибокої переробки.

Отже, результати SWOT-аналізу вказують на необхідність формування адаптивної інноваційно-експортної стратегії, яка б поєднувала внутрішню реструктуризацію та підвищення операційної ефективності з активною міжнародною експансією, залученням партнерських інвестицій та поглибленням інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості. ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» з урахуванням наявних сильних сторін і потенціалу здатне трансформувати екзогенні виклики у нові можливості, що в перспективі позитивно вплине на рівень його інвестиційної привабливості.

3.2 Аналіз рентабельності та ідентифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності підприємства

В умовах затяжної повномасштабної війни в Україні, трансформацій глобального ринку продовольства та деструкції логістичних ланцюгів питання управління ризиками набуло особливої ваги для агропромислових підприємств-експортерів. ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат», як активний суб'єкт міжнародного бізнесу, стикається з численними викликами, що безпосередньо впливають як на його операційну діяльність, так і на фінансові результати. Одним із важливих індикаторів загальної фінансово-

економічної ситуації є рентабельність діяльності, яка свідчить про ефективність використання ресурсів підприємства та його здатність генерувати прибуток в умовах зовнішньоекономічної нестабільності (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 - Динамічний аналіз показників рентабельності та збитковості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у контексті зовнішніх викликів за 2022-2024 рр.

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +,-	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Рентабельність (пасивів) активів (чистий прибуток в чисельнику), %	-	2,66	-2,83	-	-5,49
Рентабельність (пасивів) активів (ЕВІТ в чисельнику), %	-	6,92	-3,25	-	-10,17
Рентабельність (пасивів) активів (ЕВІТДА в чисельнику), %	-	11,22	1,48	-	-9,74
Рентабельність власного капіталу, %	-	5,66	-4,25	-	-9,91
Рентабельність виробничих фондів, %	-	3,3	-3,17	-	-6,47
Рентабельність продажів за валовим прибутком, %	25,77	26,74	-4,76	0,97	-31,5
Рентабельність продажів за операційним прибутком, %	14,64	13,68	-14,84	-0,96	-28,52
Рентабельність продажів за чистим прибутком, %	3,02	5,62	-12,87	2,6	-18,49
Операційна рентабельність витрат, %	15,51	14,17	-11,59	-1,34	-25,76
Коефіцієнт реінвестування, %	-	-90,6	1713,31	-	1 803,91
Коефіцієнт стійкості економічного зростання, %	-	-5,1	-59,9	-	-54,8
Період окупності активів	-	37,54	-35,34	-	-72,88
Період окупності власного капіталу	-	17,67	-23,5	-	-41,17

Згідно з аналітичними даними табл. 3.4, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» упродовж 2022-2024 рр. демонструє нестабільну динаміку ключових показників рентабельності, що є наслідком глибоких трансформаційних процесів в умовах війни, обмежень логістичних ланцюгів та змін кон'юнктури світового ринку аграрної продукції. Суттєве зниження прибутковості активів, зокрема показника рентабельності активів за чистим

прибутком (з +2,66 % у 2023 р. до -2,83 % у 2024 р.) свідчить про втрату здатності підприємства ефективно генерувати дохід на вкладений капітал. Аналогічна динаміка спостерігається за показниками EBIT та EBITDA, що вказує на зниження операційної ефективності. Негативна рентабельність власного капіталу (-4,25 % у 2024 р.) є ознакою вичерпання внутрішніх резервів зростання та посилення зовнішньої залежності, що суттєво обмежує інвестиційну привабливість компанії для стратегічних партнерів. Критичне падіння показників рентабельності продажів (за чистим, операційним і валовим прибутком), особливо в 2024 р., відображає втрату цінової конкурентоспроможності на зовнішніх ринках і погіршення структури витрат, що загрожує втратою експортних позицій.

Проте, незважаючи на різке покращення коефіцієнта реінвестування (з -90,6 % у 2023 р. до 1713,31 % у 2024 р.), зростання відбулося не за рахунок стабільних прибутків, а за рахунок вимушеного перерозподілу капіталу, що створює ризик фінансової дестабілізації в середньостроковій перспективі. Показник стійкості економічного зростання залишається глибоко від'ємним (-59,9 % у 2024 р.), що вказує на системні ризики не лише фінансового, а й стратегічного характеру. Динаміка показників стійкості економічного зростання та періоду окупності активів також демонструє високий рівень фінансової напруженості, що вказує на потребу у вдосконаленні системи управління ризиками.

Таким чином, комплексний аналіз показників дозволяє ідентифікувати низку ризиків, що актуальні для підприємства:

- фінансові ризики — валютні коливання, нестабільність банківської системи, зростання вартості фінансових ресурсів;
- операційні ризики — перебої у ланцюгах постачання, дефіцит сировини, технологічні збої;
- ринкові ризики — зміна попиту, зниження експортних цін, посилення конкуренції;
- політичні ризики — зміни регуляторного середовища, торговельні бар'єри, санкційна політика;

- екологічні ризики — природні катастрофи, зміна екологічних стандартів, викиди CO₂.

Проведений аналіз рентабельності діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у 2022–2024 рр. свідчить про наявність суттєвих фінансових коливань, зумовлених впливом зовнішніх кризових чинників та дестабілізації глобального ринку. Зниження основних показників прибутковості, погіршення фінансової ефективності та зростання збитковості вказують на високу чутливість підприємства до зовнішньоекономічних ризиків. Ідентифіковані ризики вимагають розробки та впровадження ефективного механізму їх управління з метою стабілізації фінансових результатів та підвищення інвестиційної привабливості компанії у сфері зовнішньої торгівлі.

3.3 Формування адаптивної моделі управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства

У сфері міжнародного бізнесу ефективне управління ризиками є важливим елементом забезпечення фінансової стабільності та довгострокової конкурентоспроможності підприємства. Для ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» це особливо актуально, оскільки компанія працює в динамічному та нестабільному середовищі, де зміни економічних, політичних і регуляторних факторів можуть суттєво впливати на рівень її інвестиційної привабливості.

З огляду на високий рівень ризиковості зовнішнього середовища, ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» потребує системної адаптації механізму управління ризиками, що має стати основою підвищення інвестиційної привабливості.

Важливою передумовою є перехід до інтегрованої системи risk management, яка дозволить підприємству оперативно реагувати на зміни

зовнішніх факторів, стабілізувати фінансові результати та забезпечити довіру інвесторів і міжнародних партнерів.

Для цього пропонується впровадження наступних стратегічних напрямів управління ризиками:

1. Диверсифікація ринків збуту. Вихід на нові ринки Азії, Африки та Близького Сходу дозволить зменшити залежність від традиційних експортних напрямків та знизити вплив геополітичної нестабільності. Для цього необхідно провести глибокий маркетинговий аналіз нових ринків і адаптувати товарну пропозицію до особливостей локального споживача.
2. Модернізація логістики. Створення альтернативних маршрутів транспортування (морських, залізничних, мультимодальних), впровадження цифрових логістичних платформ та розширення партнерської мережі з міжнародними логістичними операторами сприятимуть зниженню логістичних витрат і підвищенню стійкості зовнішньоторговельних операцій.
3. Поглиблення аналітичного моніторингу ризиків. Впровадження системи регулярного аналізу ключових ризиків: моніторинг валютного курсу, цін на сировину, змін у регуляторних режимах тощо. Це дозволить вчасно коригувати стратегію ЗЕД у відповідь на зовнішні загрози.
4. Розвиток екологічної складової ЗЕД. Активізація політики ESG шляхом впровадження енергоефективних технологій, мінімізації вуглецевого сліду та сертифікації експортної продукції за міжнародними екологічними стандартами, що відкриває доступ до преміальних ринків ЄС та США.

Підприємство стикається з такими ключовими ризиками: фінансові ризики (коливання валютних курсів, нестабільність банківської системи, зміни у вартості капіталу); операційні ризики (проблеми в ланцюгах постачання, технологічні збої, неефективність виробничих процесів); ринкові ризики (непередбачувані зміни попиту, конкуренція, сезонні коливання в ціноутворенні); політичні ризики (зміни в торговельних угодах, санкції, податкові та митні зміни); регуляторні та правові ризики (зміни у вимогах міжнародних стандартів, обмеження імпорту чи експорту); екологічні ризики

(вплив природних факторів, нові вимоги щодо екологічної відповідності продукції). З огляду на це, доцільним є визначення та обґрунтування пріоритетних напрямів управління ризиками в забезпеченні інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» у сфері міжнародного бізнесу (рис. 3.2).

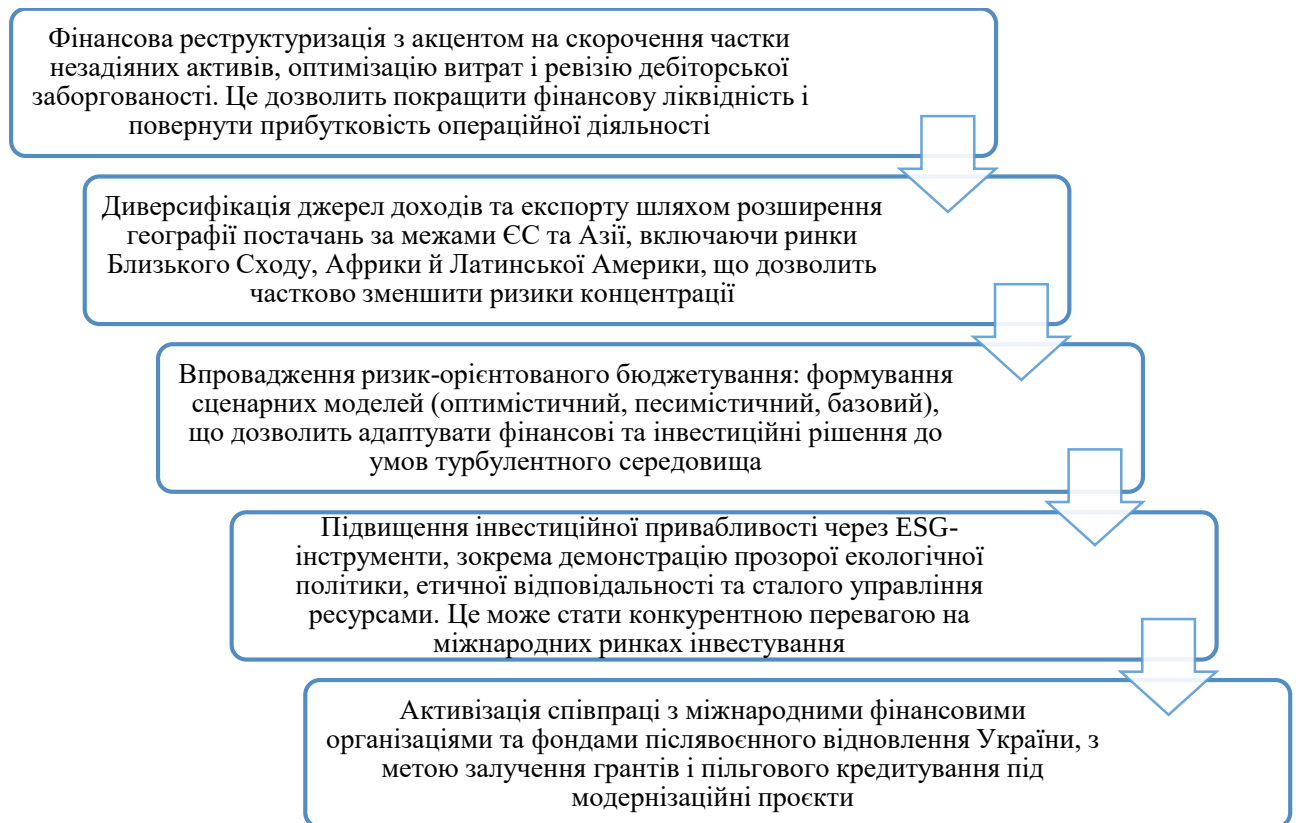

Рисунок 3.2 - Пропозиції в рамках управління ризиками та забезпечення інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Таким чином, ключовим завданням ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» є не лише стабілізація показників рентабельності, а й стратегічна переорієнтація системи управління ризиками з фокусом на адаптивність, фінансову стійкість та довіру інвесторів. ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» потрібно розробити адаптовану стратегію виходу на нові регіональні ринки (Азія, Африка), адаптувати товарний асортимент до вимог міжнародного споживача, посилити участь у глобальних агропродовольчих ланцюгах та реалізувати екологічно орієнтовані проекти (наприклад, зниження вуглецевого сліду у виробництві).

З метою підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення стійкої інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» в умовах турбулентного зовнішнього середовища доцільним є впровадження комплексу управлінських та стратегічних заходів.

Передусім, підприємству слід переглянути ризик-орієнтовану модель управління ЗЕД, акцентуючи увагу на диверсифікації ринків збуту. Це передбачає вихід на нові перспективні регіони (Азія, Африка, Близький Схід), що дозволить зменшити залежність від традиційних торговельних партнерів та знизити вплив геополітичних ризиків. Для цього необхідно провести маркетингове зондування потенційних зовнішніх ринків та адаптувати асортимент продукції до місцевих споживчих уподобань.

Другою ключовою пропозицією є модернізація системи логістичного забезпечення зовнішньоекономічних операцій. Забезпечення альтернативних маршрутів транспортування, впровадження цифрових рішень у логістиці та партнерство з міжнародними операторами сприятиме зниженню витрат і мінімізації ризиків перебоїв у постачанні.

Третім важливим напрямом є розбудова внутрішньої системи моніторингу та оцінки ризиків, зокрема шляхом впровадження сучасних аналітичних інструментів для відстеження змін валютного курсу, світових цін на сировину, регуляторних бар'єрів тощо. Це дозволить оперативно приймати управлінські рішення в умовах нестабільності зовнішнього ринку.

Особливої уваги заслуговує розвиток екологічної складової ЗЕД, адже дотримання стандартів ESG (екологія, соціальна відповідальність, корпоративне управління) є важливою умовою для співпраці з великими міжнародними контрагентами та інвесторами. Запровадження заходів щодо зниження вуглецевого сліду, використання енергоефективних технологій та сертифікація продукції відповідно до міжнародних екостандартів сприятимуть підвищенню репутаційної капіталізації підприємства на глобальному ринку.

Підсумовуючи зазначене, формування гнучкої, інтегрованої та екологічно орієнтованої моделі управління ризиками дозволить ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» забезпечити:

- стабільність операційної діяльності навіть у кризових умовах;
- посилення фінансової стійкості та ліквідності підприємства;
- зростання довіри з боку іноземних інвесторів;
- розширення експортних можливостей через диверсифікацію ринків;
- зміцнення репутації підприємства на міжнародних продовольчих ринках.

Саме така модель створює основу для сталого розвитку підприємства в сучасних умовах невизначеності та високої турбулентності зовнішнього середовища.

Таким чином, впровадження системного механізму управління ризиками у сфері зовнішньоекономічної діяльності, орієнтованого на гнучкість, інноваційність і сталий розвиток, дозволить ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» забезпечити довгострокову конкурентоспроможність, зміцнити позиції на міжнародному ринку та активізувати інвестиційні потоки.

ВИСНОВКИ

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є важливою складовою господарської активності підприємства, яка забезпечує його вихід на міжнародні ринки, розширення можливостей збуту продукції, залучення іноземних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності. ЗЕД охоплює систему організаційно-економічних відносин, що виникають між суб'єктами різних держав у процесі товарообміну, кооперації, інвестування та інших форм міжнародної співпраці.

Раціональне управління зовнішньоекономічною діяльністю передбачає дотримання чіткої структури, що включає стратегічне планування, організацію, контроль, координацію та аналітичне супроводження. Важливою складовою цього процесу є застосування ефективних методів оцінки результативності ЗЕД, серед яких найбільш поширеними є порівняльний, ресурсний, факторний та комплексний підходи.

Використання багаторівневої факторної моделі дозволяє визначити вплив конкретних елементів – доходів, витрат, логістичних параметрів, ринкових і валютних умов – на інтегральні показники ефективності. Це забезпечує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення прибутковості підприємства в умовах міжнародної конкуренції.

Таким чином, ЗЕД виступає не лише інструментом розширення ринку збуту, а й засобом стратегічного розвитку підприємства, що потребує комплексного підходу до її організації, планування та оцінювання ефективності.

Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» є одним із провідних виробників рослинних олій та жирів в Україні. Засноване 12 березня 1996 року, підприємство має стабільну організаційну структуру з високим рівнем капіталізації – статутний капітал становить 147373500 грн. Основною діяльністю компанії є виробництво рослинних олій,

маргаринової продукції, промислових газів, оптова торгівля аграрною продукцією та постачання води.

Проведений аналіз фінансових результатів підприємства демонструє нестабільну динаміку. Доходи підприємства у 2022-2024 роках знизилися з 3,4 млрд грн у 2022 році до 759,5 млн грн. у 2024 році, що свідчить про послаблення експортних позицій і скорочення виробничих обсягів. Активи підприємства демонструють позитивну динаміку, що свідчить про відновлення фінансової стійкості: у 2024 р. їх вартість зросла до 3,5 млрд грн., що на 5,6 % більше порівняно з 2023 роком. Водночас зобов'язання підприємства значно зменшилися, що є сигналом фінансової стабілізації – у 2024 році вони скоротилися на 72,4 % відносно 2022 року.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства показала нестабільну динаміку ключових показників, зокрема зменшення прибутковості, зростання витрат на оплату праці та скорочення продуктивності. Проведений SWOT-аналіз підтвердив, що серед головних сильних сторін підприємства варто виділити наявність міжнародних торговельних каналів, сильну брендову впізнаваність та високий рівень технологічного оснащення. Водночас, серед основних загроз та слабких сторін можна відзначити високу залежність від валютних коливань, обмежений власний інвестиційний ресурс та потребу в оновленні виробничих потужностей.

Результати інтегральної оцінки інвестиційної привабливості засвідчили покращення фінансової автономії у 2024 році, що позитивно вплинуло на ефективність зовнішньоекономічної діяльності компанії. Однак погіршення рентабельності та зниження обсягів реалізації залишаються критичними проблемами, які потребують стратегічного перегляду. З метою підвищення інвестиційної привабливості ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» як активного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності доцільно реалізувати такі стратегічні напрями розвитку:

1. Диверсифікація зовнішніх ринків збуту – розширення географії експортної діяльності за рахунок виходу на нові ринки країн Близького Сходу, Північної та Західної Африки, Латинської Америки з метою мінімізації ризиків регіональної залежності та підвищення гнучкості ЗЕД.
2. Фінансове оздоровлення ЗЕД-діяльності – зниження валютного боргового навантаження, перегляд структури витрат, оптимізація витрат на експортно-імпортні операції та підвищення ефективності управління зовнішньою дебіторською заборгованістю.
3. Інноваційне оновлення ЗЕД-процесів – інвестування у цифрову трансформацію зовнішньоекономічних операцій, автоматизацію контрактного обліку, логістичного та митного супроводу експорту.
4. Впровадження міжнародних екологічних стандартів у ЗЕД – сертифікація продукції відповідно до екологічних вимог імпортуємих країн, впровадження екологічно чистих виробничих практик, що підвищить привабливість компанії в очах екологічно чутливих партнерів.
5. Розширення міжнародної інвестиційної співпраці – активний пошук і залучення іноземних стратегічних партнерів для реалізації спільних експортноорієнтованих проєктів, участь у міжнародних аграрно-продовольчих кластерах.
6. Оптимізація логістики в експортно-імпортній діяльності – створення альтернативних логістичних маршрутів (з урахуванням морських, річкових, залізничних шляхів), інтеграція з міжнародними логістичними хабами для скорочення витрат і термінів доставки.
7. Міжнародний брендинг і маркетинг – посилення позиціонування бренду на зовнішніх ринках, розробка адаптованих маркетингових стратегій для різних регіонів, участь у міжнародних виставках та галузевих форумах.
8. Розвиток системи ризик-менеджменту ЗЕД – впровадження систем моніторингу зовнішньоекономічних ризиків (політичних, валютних, регуляторних), використання механізмів страхування експорту та інструментів хеджування.

Реалізація зазначених напрямів дозволить ПрАТ «ВОЖК» не лише покращити власну фінансово-економічну стійкість, а й суттєво підвищити ефективність і конкурентоспроможність своєї зовнішньоекономічної діяльності, відкривши нові перспективи для залучення довгострокових іноземних інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козак Ю. Г., Притула Н. В., Єрмакова О. А. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство–регіон. Монографія. К.: Центр учбової літератури, 2016. 312 с. : <https://cul.com.ua/product/kozak-yu-g-externaleconomic-activity/>
2. Dolgova T. E., Gorina O. V., Yakovlev P. Foreign economic activity of entrepreneurial structures in Ukraine SSOAR, 2021. 45 с. <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/74512>
3. Anhelko I. Formation Features of the Enterprises Investment Policy in the Context of Global Shifts. JPNU Journal, 2024, № 2. С. 6–16. <https://jpnpu.pu.if.ua/archive/2024/2/1.pdf>
4. Білоусова О. С. Інструментарій оцінки інвестиційної привабливості в інноваційних проєктах. *Економіка та суспільство*, 2023, № 57. С. 67–75. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2639>
5. Androsova T. V., Chernishova L. O., Kozub V. O. Оцінка інвестиційної привабливості країн у умовах глобалізації. *Екон. та фін. інновації*, 2017. С. 206–214. <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/22407>
6. Petro Kovel. Analyzing the Inflow of Foreign Direct Investments in Ukraine. Бізнес Інформ, 2024, № 554. С. 87–95. <https://www.business-inform.net/issue-2024-554/article-10724>
7. Abdullaeva A. Ye., Danyluyk V. V., Mazur D. O. Перспективи інвестиційної привабливості України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2821>
8. Kuzminova O. V., Yaroshchenko K. V. Інвестиційна привабливість України: оцінка та напрями активізації. *Економіка та суспільство*, 2023, № 49. С. 306–314. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2483>
9. Zelinska O.M., Galazyuk N.M. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2018, Вип. 22. С. 48–51. <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/11.pdf>

10. Gi, Azarenkova G. et al. Attracting Overseas Investment in Enterprises' Economic Activity. Financial & Credit Activity: Problems of Theory & Practice, 2020, № 35. С. 129–136.: <https://fkд.org.ua/article/view/201072>.
11. Зелінська О.М., Галазюк Н.М.. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 48-51
12. Караван Н. А. Аналіз методик оцінювання інтегрального рівня інвестиційної привабливості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, (4), 79-85. URL: <https://doi.org/10.32702/23066814.2024.4.79>
13. Коренюк П., Копил О. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. Вип. 2. С. 56–62.
14. Короткова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методика її оцінювання. / О. В. Короткова. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2132>
15. Малиновська, Ю. Б., Спиченко, С. П., Кульматицький, В. С., & Смолин, М. А. Стратегії залучення інвестицій для інноваційного розвитку малих та середніх підприємств. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (12). URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/2336>.
16. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України). Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 396 с
17. Мойсеєнко І. П. Інвестування: [Навчальний посібник] / І. П. Мойсеєнко - Київ : Знання, 2016. 490 с.
18. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О.. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2023. Вип. 1. С. 164-175.
19. Офіційний сайт ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» URL: <http://vmzhk.vioil.com/>

20. Роганова Г. О. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу, методичні підходи. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2019. Вип. 4. С.28-34.
21. Рудніченко Є., Корбут Д., Пілат В. (2024). Інституційне середовище функціонування промислових підприємств: адаптація до викликів сьогодення. *Development Service Industry Management*, (4), 262-268. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8\(40\)4](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8(40)4).
22. Савіцька О. П., Щур О. М., Савіцька Н. В. Активізація інвестиційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2019. Вип. 10. С. 69–77.
23. Шевченко Н. І. Напрямки регулювання інвестиційних процесів у регіоні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 6. С. 10–12.
24. Liu, B., Guo, R. (2024). Can the Development of E-Government Make Local Enterprises More Attractive to Foreign Capital? URL: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.-2024.102717>
25. Meijuan, X. (2024). Digital Transformation and Innovation Resilience in SRDI Enterprises. *Science and Technology Progress and Policy*, 21(24). URL: <https://www.kjjb.org/EN/PDF/10.6049/kjjbydc.Q202407104>
26. Simanjuntak, B., Alfredo, J. (2024). The Impact of Corporate Governance on Financial Performance. *International Journal of Strategic Accounting and Business Management*, 1 (1), 1-5. URL: <https://instructbee.technolabs.co.id/index.php/instructbee/article/download/1/1>
27. Чеберяко О. В., Дяченко П. М. Оцінювання інвестиційної привабливості підприємств агропромислового сектору методом аналізу фінансових показників. *Modern Economics*. 2023. Вип. 39. С. 158-164.
28. Ситник О. В. Економічна сутність інвестиційної привабливості підприємства та її характеристики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. Вип. 23. С. 127–130.
29. Федорак В. Сучасні тенденції інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості в умовах глобалізації. *Вчені записки університету «КРОК»*. Серія: Економіка. 2019. Вип. 2. С. 231–236.

30. Дзеніс В. О., Дзеніс О. О., Шестакова О. А. Міжнародна інвестиційна привабливість підприємства. *Інфраструктура ринку*. Випуск 5. 2017. С. 23-29.
31. Дученко М. М., Підлісна О. А. Аналіз сучасних підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємств в умовах економічної турбулентності. *Інвестиції: практика та досвід* № 3/2025. С. 78-84. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/5627/5683>
32. Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. 2019. Вип. 4. С. 49-53.
33. Вовк В. А., Гаврильченко О. В. Формування напрямків підвищення інвестиційної привабливості підприємства на підставі методів економіко-математичного моделювання. *Бізнес-інформ*. 2022. Вип.3. С. 38-48.
34. Гриценко Л. Л., Захаркін О. О., Дехтяр Н. А., Шамкало К. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості України. *Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики»*. 2021. Вип. 3. С. 379–389.
35. Гуляєва Н. М. Сутнісні ознаки інвестиційної привабливості підприємства: факторна природа формування. *Вісник Запорізького національного університету*. 2022. Вип. 1. С. 22 – 28.
36. Гунько В. І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств. *Фінансовий простір*. 2023. Вип. 1. С. 85-88.
37. Гуткевич С. О., Пулій О. В.. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу. *Інвестиційно-інноваційна діяльність Інтелект XXI*. 2019. Вип. 2. С. 88-93.
38. Заяць О. І., Стебляк Д. М., Пачкал К. Є. Інвестиційна привабливість підприємства в міжнародному бізнесі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 49. С. 41-44.
39. Передерій Т. Вдосконалення стратегічно-го механізму забезпечення сталого розвитку підприємства торгівлі на засадах антикризового управління. *Економіка та суспільство*, 2024. (4435). URL: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/4435>

40. Єпіфанова, І., Джеджула, В., Косарук, О., Сауляк, А. Управління інвестиційним потенціалом підприємств харчової промисловості. *Innovation and Sustainability*, 2022. Вип 2. С. 8–17.

Додаток А
(обов'язковий)

ПРОТОКОЛ ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Назва роботи: Організація зовнішньоекономічної діяльності підприємства на прикладі ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

:

Тип роботи: бакалаврська кваліфікаційна робота

(бакалаврська кваліфікаційна робота / магістерська кваліфікаційна робота)

Підрозділ кафедра підприємництва, логістики та менеджменту

:

(кафедра, факультет, навчальна група)

Коефіцієнт подібності текстових запозичень, виявлених у роботі
системою StrikePlagiarism 7,35 %

Висновок щодо перевірки кваліфікаційної роботи (відмітити потрібне)

Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.

Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання.

Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

(прізвище, ініціали, посада)

(підпис)

(прізвище, ініціали, посада)

(підпис)

Особа, відповідальна за перевірку _____

(підпис)

Пілявоз Т.М.

(прізвище,

ініціали)

З висновком експертної комісії ознайомлений(-на)

Керівник _____
(підпис)

_____ Давидюк Л.П., доцент кафедри
(прізвище, ініціали, посада)

Здобувач _____
(підпис)

_____ Стахович О.І.
(прізвище, ініціали)

ДОДАТОК Б
довідковий

1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Загальними зборами акціонерів

Приватного акціонерного товариства
«Вінницький олійножировий комбінат»

Протокол № 3 від 30 травня 2024 року

СТАТУТ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ВІННИЦЬКИЙ ОЛІЙНОЖИРОВИЙ КОМБІНАТ»

(НОВА РЕДАКЦІЯ)

Код ЄДРПОУ 00373758

м. Вінниця
2024 рік

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Статут Приватного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат» (надалі за текстом – «Товариство»), розроблений відповідно до норм Закону України «Про акціонерні товариства» (надалі за текстом – «Закон»), Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, інших нормативно-правових актів України та визначає загальні правові, соціально-економічні та організаційні засади створення, діяльності та припинення діяльності Товариства, а також права і обов'язки власників іменних цінних паперів Товариства (надалі – акціонери). Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» змінило тип товариства з «публічного» на «приватне», а також змінило найменування товариства з "Публічного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат»" на "Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат»" на підставі Рішення річних Загальних зборів акціонерів Публічного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат» (Протокол № 1 від 25 квітня 2017 року). При цьому, не відбулась реорганізація (злиття, приєднання, поділ, перетворення, ліквідація) Публічного акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат». Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» зберігає всі належні Публічному акціонерному товариству «Вінницький олійножировий комбінат» права та обов'язки.

1.2. Публічне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» перейменоване з Відкритого акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат» відповідно до рішення Загальних зборів акціонерів (Протокол №1 від 23 квітня 2010 року), та являється його правонаступником за майном та зобов'язаннями, закріпленими у бухгалтерському балансі.

1.3. Публічне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» є правонаступником Відкритого акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат», яке було створене згідно із рішенням засновників від 29 лютого 1996 року шляхом перетворення суб'єкта підприємницької діяльності орендного підприємства «Вінницький олійножировий комбінат».

1.4. Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат» набуло всіх прав та обов'язків правонаступника в результаті приєднання (реорганізації) Товариства з обмеженою відповідальністю «ВЕКТОР – М» (ідентифікаційний код юридичної особи 32492828).

1.5. Організаційно-правова форма - Акціонерне товариство.

1.6. Найменування Товариства:

- українською мовою:

повне найменування - Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат»;

скорочене найменування - ПрАТ «Вінницький ОЖК»;

- російською мовою:

повне найменування - Частное акционерное общество «Винницкий масложировой комбинат»;

скорочене найменування - ЧАО «Винницкий МЖК»;

- англійською мовою:

повне найменування – «Vinnitsa Oil Seeds Crushing Factory» Private Joint Stock Company;

скорочене найменування – «Vinnitsa OSCF» PRJSC.

1.7. Місцезнаходження Товариства визначається згідно відомостей, які містяться про Товариство у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

2. ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА

2.1. Товариство є юридичною особою з дати його державної реєстрації.

2.2. Товариство наділене цивільною правоздатністю і дієздатністю, здійснює свою діяльність відповідно до цього Статуту та чинного законодавства України. Товариство може бути відповідачем та позивачем у суді, здійснювати, у відповідності до чинного законодавства України, самопредставництво, у всіх без виключення судових інстанціях.

2.3. Товариство є правонаступником:

2.3.1. Товариство є правонаступником Товариства з обмеженою відповідальністю «БЕКТОР – М».

2.3.2. Товариство є правонаступником Відкритого акціонерного товариства «Вінницький олійножировий комбінат».

2.4. Товариство має самостійний баланс, рахунки в банках як у національній так і в іноземній валютах, печатку та штампи зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом.

2.5. Товариство має зареєстрований в установленому законодавством порядку знак для товарів та послуг, які затверджуються Правлінням Товариства і реєструються у встановленому законодавством порядку.

2.6. Товариство має право на недоторканість своєї ділової репутації, на таємницю кореспонденції, на інформацію та інші особисті немайнові права, які можуть йому належати.

2.7. Для досягнення мети діяльності Товариство має право у порядку, визначеному чинним законодавством та цим Статутом: створювати як на території України, так і за її межами, господарські товариства, спільні, дочірні та інші підприємства, філії, представництва в порядку, що не суперечить чинному законодавству держави, на території якої вони створюються, та цьому Статуту.

2.8. Товариство самостійно планує свою діяльність та визначає перспективи виробничого і соціального розвитку. Товариство будує свої відносини з іншими підприємствами, організаціями, громадянами в усіх сферах господарської діяльності на основі договорів. Товариство може укласти від свого імені правочини, контракти, набувати майнових та особистих немайнових прав. Товариство вільне у виборі предмета договору, визначенні зобов'язань, інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України.

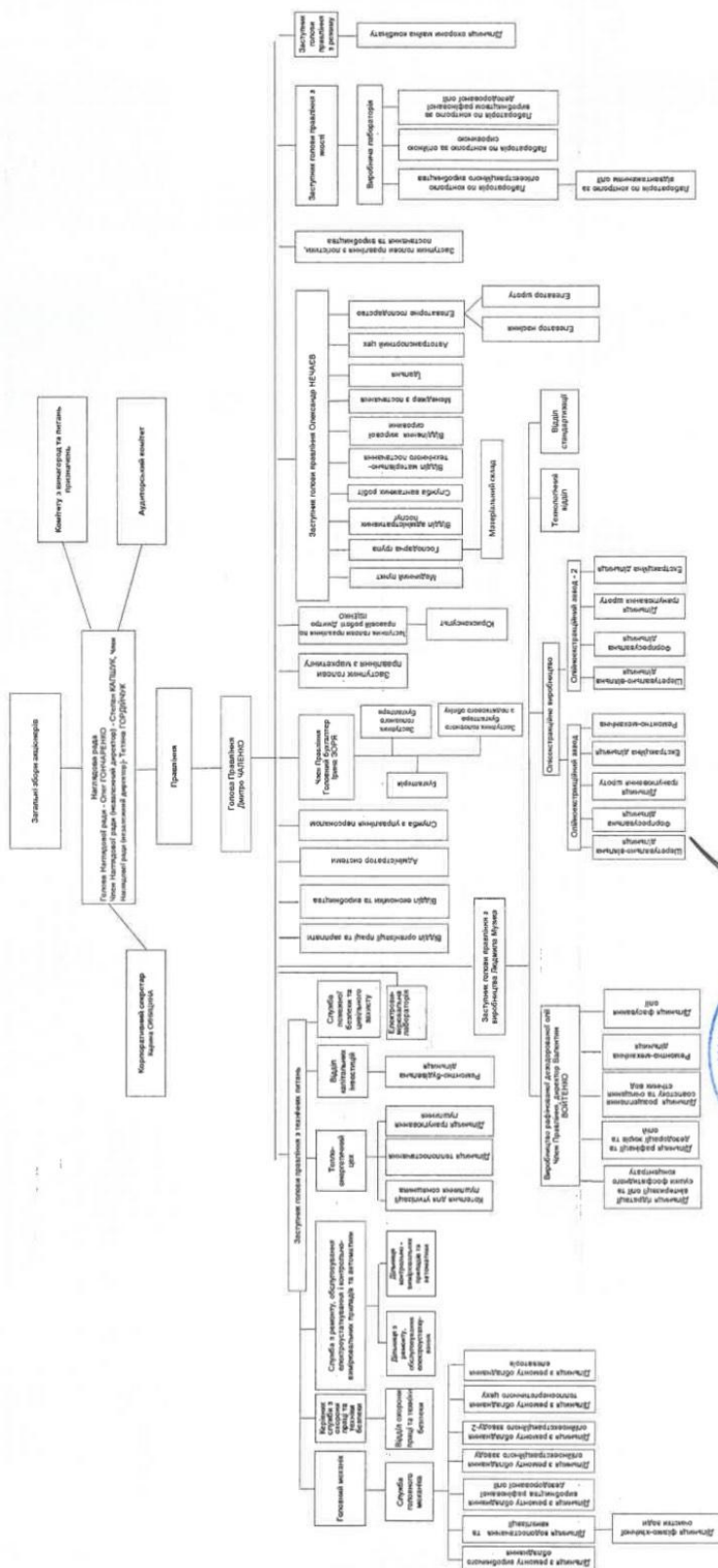
2.9. Товариство має право у встановленому чинним законодавством порядку:

- 1) випускати, купувати та реалізовувати (з дотриманням вимог чинного законодавства) цінні папери;
- 2) має право продавати, передавати безоплатно, обмінювати, передавати в заставу, здавати в оренду юридичним та фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, використовувати та відчужувати їх іншим шляхом, якщо це не суперечить чинному законодавству України та цьому Статуту;
- 3) відкривати рахунки у банках (в тому числі за місцем розташування дочірніх підприємств, філій, представництв, як в Україні, так і за кордоном) у національній та іноземній валюті;
- 4) здійснювати зовнішньоекономічну діяльність;
- 5) залучати до роботи іноземних фахівців в порядку, передбаченому чинним законодавством;
- 6) одержувати банківські кредити, розміщувати кошти на депозитних рахунках в банківських установах, надавати (за рахунок власних коштів) позики та отримувати позики від юридичних та фізичних осіб;
- 7) проводити аукціони, виставки, ярмарки;
- 8) самостійно або на договірній основі встановлювати ціни і тарифи на власну продукцію, роботи та послуги;
- 9) бути учасником асоціацій, концернів та інших об'єднань;
- 10) проводити операції на біржах;
- 11) здійснювати, у відповідності до чинного законодавства України, самопредставництво у всіх без виключення судових інстанціях;
- 12) вести іншу діяльність, що не заборонена чинним законодавством України.

2.10. Товариство має інші права та несе інші зобов'язання у відповідності з чинним законодавством України.

2.11. Майно Товариства формується з джерел, не заборонених чинним законодавством України. Майно Товариства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається на самостійному балансі Товариства.

2.12. Товариство є власником:

Політрук ЧАЛЕНКО

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Вінницький олійножировий комбінат"	Дата (рік, місяць, номер документа)	КОДИ
Територія	ВІННИЦЬКА	за КМД	230
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	10.41
Вид економічної діяльності	Виробництво олій та тваринних жирів	за КВЕД	
Середня кількість працівників	2 703		
Адреса, телефон	вулиця Немирівське шосе, буд. 26, м. ВІННИЦЯ, ВІННИЦЬКА обл. 21034	655400	
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	111	34
первісна вартість	1001	410	410
накопичена амортизація	1002	299	376
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11 742	8 788
Основні засоби	1010	3 049 357	2 872 812
первісна вартість	1011	4 237 598	4 306 578
знос	1012	1 188 241	1 433 766
Інвестиційна нерухомість	1015	47 013	47 224
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	47 013	47 224
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	2	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	3 108 225	2 928 858
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	151 831	67 071
виробничі запаси	1101	84 091	66 696
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	62 662	300
товари	1104	5 078	75
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	649 465	213 811
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	69 100	33 196
з бюджетом	1135	112 622	56 004
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 150	861
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	142 028	57 948
готівка	1166	6	16
рахунки в банках	1167	142 022	57 932
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	8 785	1 211
Усього за розділом II	1195	1 135 981	430 102
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 244 206	3 358 960

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіновий) капітал	1400	78 099	78 099
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	2 589 113	2 505 578
Додатковий капітал	1410	1	1
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	5 727	10 790
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(892 309)	(795 500)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	1 780 631	1 798 968
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	418 188	388 584
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 064	1 115
Довгострокові забезпечення	1520	-	12 531
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	419 252	402 230
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 001 986	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	79	108
товари, роботи, послуги	1615	414 379	30 493
розрахунками з бюджетом	1620	29 283	4 852
у тому числі з податку на прибуток	1621	26 336	1 140
розрахунками зі страхування	1625	1 918	2 274
розрахунками з оплати праці	1630	7 348	8 750
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	420 975	261 381
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	13 676	18 449
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	154 679	831 455
Усього за розділом III	1695	2 044 323	1 157 762
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	4 244 206	3 358 960

Керівник

Головний бухгалтер

ЕГ ЧАЛЕНКО
ДМИТРО
ВІДВАНОВИЧ
Ірина
Олександрівна

Чаленко Дмитро Андрійович

Зоря Ірина Олександрівна

1. Кодифікатори територіально-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2. Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Назва компанії

ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Баланс

Показники	Ко д	2024	2023	2022
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ				
Нематеріальні активи	10 00	0	34	111
Незавершені капітальні інвестиції	10 05	11520	8788	11742
Основні засоби:	10	3157781	2872812	3049357
первісна вартість	10 11	3236173	4306578	4237598
знос	10 12	0	1433766	1188241
Інвестиційна нерухомість	10 15	52840	47224	47013
Довгострокові біологічні активи	10 20	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	10 30	0	0	0
Інші фінансові інвестиції	10 35	0	0	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	10 40	0	0	0
Відстрочені податкові активи	10 45	0	0	0
Гудвіл	10 50	0	0	0
Інші необоротні активи	10 90	0	0	0
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	10 95	3222141	2928858	3108225
II. ОБОРОТНІ АКТИВИ				
Виробничі запаси	11 01	60158	66696	84091
Незавершене виробництво	11 02	0	0	0
Готова продукція	11 03	213	300	62662
Товари	11 04	421	75	5078

Запаси	11	60792	67071	151831
	00			
Поточні біологічні активи	11	0	0	0
	10			
Векселі одержані	11	0	0	0
	20			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11	177609	213811	649465
	25			
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	11	20919	33196	69100
	30			
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	11	28425	56004	112622
	35			
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	11	0	0	0
	40			
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	11	0	0	0
	45			
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	542	861	2150
	55			
Поточні фінансові інвестиції	11	0	0	0
	60			
Гроші та їх еквіваленти	11	37950	57948	142028
	65			
Витрати майбутніх періодів	11	0	0	0
	70			
Інші оборотні активи	11	714	1211	8785
	90			
ОБОРОТНІ АКТИВИ	11	326951	430102	1135981
	95			
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	12	0	0	0
	00			
БАЛАНС	13	3549092	3358960	4244206
	00			
Показники	Ко	2024	2023	2022
	Д			
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	147374	78099	78099
	00			
Капітал у дооцінках	14	2755014	2505578	2589113
	05			
Додатковий капітал	14	762026	1	1
	10			

Резервний капітал	14 15	10790	10790	5727
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	14 20	-879210	795500	892309
Неоплачений капітал	14 25	0	0	0
Вилучений капітал	14 30	0	0	0
Інші резерви	14 35	0	0	0
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	14 95	2795994	1798968	1780631
II. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Відстрочені податкові зобов'язання	15 00	431833	388584	418188
Пенсійні зобов'язання	15 05	0	0	0
Довгострокові кредити банків	15 10	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	15 15	1434	1115	1064
Довгострокові забезпечення	15 20	0	12531	0
Цільове фінансування	15 25	0	0	0
Інвестиційні контракти	15 35	0	0	0
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	15 95	433267	402230	419252
III. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Короткострокові і кредити банків	16 00	0	0	1001986
Векселі видані	16 05	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	16 10	110	108	79
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	16 15	13964	30493	414379
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	16 20	3967	4852	29283

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	25	16	2327	2274	1918
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	30	16	8789	8750	7348
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	35	16	271237	261381	420975
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	40	16	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	45	16	0	0	0
Поточні забезпечення	60	16	19283	18449	13676
Доходи майбутніх періодів	65	16	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	90	16	154	831455	154679
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	95	16	319831	1157762	2044323
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	00	17	0	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	00	18	0	0	0
Баланс	00	19	3549092	3358960	4244206

Звіт про прибутки і збитки (про фінансові результати)

Показники	Ко д	2024	2023	2022
Чистий дохід від реалізації	200 0	759509	1801010	3406003

продукції (товарів, робіт, послуг)				
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	205	795694	1319454	2528291
Валовий прибуток (збиток)	209	-36185	481556	877712
Інші операційні доходи	212	100448	184252	308716
Адміністративні витрати	213	74373	68864	47264
Витрати на збут	215	669	190184	283071
Інші операційні витрати	218	101908	160413	357337
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	219	-112687	246347	498756
Інші фінансові доходи	222	477	16722	11800
Інші доходи	224	0	0	0
Втрати від участі в капіталі	225	0	0	0
Інші витрати	227	0	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	229	-112540	103625	122249
Витрати (дохід) з податку на прибуток	230	14793	2356	19335
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	230	0	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	235	-97747	101269	102914

Додаток В

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

до бакалаврської кваліфікаційної роботи
на тему

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи П-216
076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»
Стахович О.І

Керівник: к.е.н., доцент кафедри ПЛМ
Давидюк Л.П.

Вінниця ВНТУ - 2025

Таблиця 1 – Основні види зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Вид діяльності	Зміст
Експорт	Продаж товарів і послуг іноземним контрагентам
Імпорт	Закупівля товарів і послуг у закордонних постачальників
Спільне підприємництво	Створення спільного підприємства з іноземним партнером
Міжнародна інвестиційна діяльність	Вкладання капіталу за кордоном або залучення інвестицій в Україну
Ліцензування, франчайзинг	Надання прав на використання інтелектуальної власності
Трансфер технологій	Передача інновацій, ноу-хау, патентів
Послуги	Консалтинг, логістика, страхування, маркетинг

Таблиця 2 – Загальна інформація про ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Критерій	Інформація
ЄДРПОУ	00373758
Назва	Приватне акціонерне товариство «Вінницький олійножировий комбінат»
Організаційна форма	Акціонерне товариство
Статус юридичної особи	Зареєстровано
Адреса	21002, Вінницька область, місто Вінниця, вулиця Немирівське Шосе, будинок 26
Дата реєстрації	12.03.1996
Уповноважені особи	Чаленко Дмитро Андрійович – керівник

Рисунок 1 – Основні види діяльності ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Таблиця 3 - Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Вінницький олійножировий комбінат» за період 2022-2024 років, тис. грн

Показники	Рік			Абсолютне відхилення, +,—		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3406003	1801010	759509	-1604993	-1041501	-47,12	-57,83
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2528291	1319454	795694	-1208837	-523760	-47,81	-39,7
Валовий прибуток (збиток)	877712	481556	-36185	-396156	-517741	-45,14	-107,51
Інші операційні доходи	308716	184252	100448	-124464	-83804	-40,32	-45,48
Адміністративні витрати	47264	68864	74373	21600	5509	45,7	8
Витрати на збут	283071	190184	669	-92887	-189515	-32,81	-99,65
Інші операційні витрати	357337	160413	101908	-196924	-58505	-55,11	-36,47
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	498756	246347	-112687	-252409	-359034	-50,61	-145,74
Інші фінансові доходи	11800	16722	477	4922	-16245	41,71	-97,15
Фінансові витрати	388307	159444	330	-228863	-159114	-58,94	-99,79
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	122249	103625	-112540	-18624	-216165	-15,23	-208,6
Витрати (дохід) з податку на прибуток	19335	2356	14793	-16979	12437	-87,81	527,89
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	102914	101269	-97747	-1645	-199016	-1,6	-196,52

Таблиця 4 – Динаміка необоротних активів ПрАТ «Вінницький ОЖК» у 2022-2024 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)		Відносне відхилення (%)	
	2022	2023	2024	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023р.	2023 р. від 2022 р.	2024 р. від 2023 р.
Необоротні активи Нематеріальні активи	111	34	-	-77,00	-34,00	-69,37	-100,00
первісна вартість	410	410	410	-	-	-	-
накопичена амортизація	299	376	410	77,00	34,00	25,75	9,04
основні засоби	3049357	2 872 812	3157781	-176545	284969	-5,79	9,92
первісна вартість	4237598	4 306 578	3236173	68980	-1070405	1,63	-24,86
знос	1188241	1433766	78392	245525	-1355374	20,66	-94,53
первісна вартість	47013	47 224	52840	211	5616	0,45	11,89
Усього за розділом I	3108225	2928858	3222141	-179367	293283	-5,77	10,01